The Journal of
THE TANJORE SARASVATI MAHAL LIBRARY

EDITED BY
S. GOPALAN, B. A., B. L.,
Honorary Secretary,
T. M. S. S. M. Library, Tanjore.

Vol. XV. No. 3

PUBLISHED WITH THE PERMISSION OF
THE ADMINISTRATIVE COMMITTEE OF THE LIBRARY.

A. C. 1961. S'aka 1883.

Annual Subscription Rs. 4.

The following back numbers of the Journal of The Tanjore Sarasvati Mahal Library, are available for sale :—

Vol.	IX.	Parts I, II & III.	Price Rs.	2/-
"	X.	"	...	4/-
"	XI.	"	...	4/-
"	XII.	"	...	4/-
"	XIII.	"	...	4/-
"	XIV.	"	...	4/-

(Postage Extra)

As only a very few copies are available, book your orders early.

Copies can be had of :—

The Honorary Secretary,
T. M. S. S. M. Library, Tanjore.
(Madras State)

The Journal of
THE TANJORE SARASVATI MAHAL LIBRARY

EDITED BY

S. GOPALAN, B. A., B. L.,
Honorary Secretary,
T. M. S. S. M. Library, Tanjore.

Vol. XV. No. 3

PUBLISHED WITH THE PERMISSION OF
THE ADMINISTRATIVE COMMITTEE OF THE LIBRARY.

A. C. 1961. S'aka 1883.

Annual Subscription Rs. 4.

CONTENTS

No.		Pages.
1.	Editorial	
2.	निघण्टुसमुच्चयः—Sri P. V. Varadarāja S'arma, M. A.,	29—32
3.	सूक्तिमालिका-श्रीनारोजीपण्डितविरचिता द्राविडानुवादेन सहिता ஸ்ரீ நாரோஜீ பண்டிதரால் இயற்றப்பட்ட ஸூக்திமாலிகை தமிழ் மொழிபெயர்ப்புடன் —நாவல்பாக்கம் ஸ்ரீ தேவநாதாச்சாரியர்	4 + 2 + 4
4.	आपस्तम्बस्मार्तप्रयोगः —Sri S. Sundarēs'a S'āstri and Sri V. Sundara S'arma	29—32
5.	मुद्राराक्षसनाटक(सार) प्रतापसिंह राजा विरचित —Sri S. Gaṇapathi Rao.	1—8
6.	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी-भट्टोजिदीक्षितकृता An Analysis in English by late Sri P. V. Nāganātha S'āstri (continued from Vol. XV. No. 2) —Sri N. S. Dēvanāthāchāriar	183—186
7.	தன்வந்தரி வைத்யம்—Dr. S. Veṅkaṭarājan, L. I. M.,	177—200
8.	नवग्रहचारितं नाम नाटकम् – घनश्यामकविविरचितम् —Sri S. Jagadīśan, M. A , and Sri V. Sundara S'arma	1—4
9.	மதிப்புரை	1—4
10.	Our Exchanges	1—2

THE JOURNAL OF
THE TANJORE SARASVATI MAHAL LIBRARY

Vol. XV. A. C. 1961 S'aka 1883 No. 3

EDITORIAL

We have pleasure in placing this issue of our Journal before the learned public. We have commenced, in this issue, two new serials, one in Sanskrit and the other in Marathi. The Sanskrit work is entitled 'Navagraha Charitha', of which the author is Ghanaśyama who adorned the court at Tanjore in 18th century. It is a peculiar drama in as much as the characters herein are the nine planets themselves.

The other serial is a summarised Marathi rendering in verse, of the famous Sanskrit Drama 'Mudrārākshasa'. This translation in ovi meter is attributed to Maharaja Pratāpasimha who ruled Tanjore from 1741 to 1764.

Besides the above two new serials, the other serials which appeared in previous issues are continued. It will be noticed that the work Sūktimālika, by Nārojipanditha, with Tamil rendering, serialised in the previous issues is completed in this issue.

We daresay that the works serialised will be greatly appreciated by the learned public.

S. GOPALAN.
Editor.

आभीरौ च मुरल्यां च कृष्णेऽपि च नृपालके।
सुरेन्द्रेऽथ पदं ज्ञाने निश्चये च रणेऽपि च॥ १२॥

शब्दे राज्ये जनपदे मधुश्चैत्रे जलेऽसुरे।
सुरायां मकरन्दे च श्रीफले च निगद्यते॥ १३॥

अव्यक्तोऽग्नौ शम्बरे च विष्णौ सिंहे च वार्निधौ।
चन्द्रेऽपि चाथ वृत्तान्तः प्रस्तुतौ नूत्नवाचके॥ १४॥

अपूर्वेऽपि च वार्तायां भूम्यादौ चक्रवालके।
हेतिस्सूर्ये च किरणे सुरेन्द्रे च निशाकरे॥ १५॥

पीठे खड्गेऽथ भूतिस्तु गौर्यां च गणनायके।
ऐश्वर्येऽपि च मोक्षे च भस्मे यशसि कथ्यते॥ १६॥

श्रुतिर्वेदे च विप्रे च शास्त्रे कर्णे शुभेऽपि च।
बले च शक्तिः स्थूले च दृढे च समरेऽपि च॥ १७॥

मायायां चण्डिकायां च स्वभावेऽपि च कथ्यते।
स्थाणुर्वके द्रुमे काष्ठे विष्णौ रुद्रे पितामहे॥ १८॥

अमायां पूर्णिमायां च संख्यायां प्रलयेऽपि च।
गृहे चाप्युत्सवे चापि क्षयस्तु परिकीर्तितः॥ १९॥

गुणो भाग्ये च चापाग्रे ज्यायां सूत्रे स्थितावपि।
सत्वादौ चरणे भूपे भूम्यां स्त्रीयुद्धवाचके॥ २०॥

रहस्येऽपि च वर्णे च प्रत्नेऽथ हरिणेऽपि च।
मृगे नीले सिते विष्णौ रुद्रे हंसेऽथ कथ्यते॥ २१॥

शास्त्रे ज्ञाने स्तुतौ चापि मर्यादायां मितेऽपि च।
माने प्रमाणशब्दस्स्यात् हिरण्यं रजतेऽपि च॥ २२॥

स्वर्णे च सैकते लोहे धुत्तूरेपि च चम्पके।
संविद्युद्धे च कोपे च ज्ञाने देवप्रसादके॥ २३॥

प्रज्ञायां ब्रह्मणि स्याच्च न्यग्रोधो बहुपाद्वटे ।
सर्पे रक्ते सिते स्थूले शिलायामपि च द्वयोः ॥ २४ ॥

परिधिः परिवेषे च काहल्यां शुष्ककाष्ठके ।
अग्नौ सूर्येऽप्यायुधे च विधुर्विष्णौ महेश्वरे ॥ २५ ॥

हिरण्यगर्भे दक्षे च चन्द्रे सूर्ये निगद्यते ।
वाजी गुरौ च वाहे च बाणे च कृपणेऽपि च ॥ २६ ॥

याचके पक्षिभेदे च शिखी मेघे च पर्वते ।
अग्नौ मयूरे नैर्ऋत्यां कुक्कुटे च निगद्यते ॥ २७ ॥

घनाघनो नृपे सर्पे पर्वते कालनीरदे ।
युद्धभूम्यां रात्रिचरे घनो वाद्ये महोन्नते ॥ २८ ॥

कर्पूरभूरुहे वज्रे मेघे गात्रे स्वरेऽपि च ।
स्याद्वाहिनी सैन्यमुखे प्रवाहे घनघोषणे ॥ २९ ॥

आकाशे सैकते द्वीपे गन्धः कर्पूरकेऽपि च ।
सौरभे मदभेदे च चन्दनेऽप्यगुरुद्रुमे ॥ ३० ॥

उत्साहेऽप्यथ रक्तस्तु शोणिते च जलेंबुदे ।
रागे च शोणवर्गे च क्षीरे चाब्दोंबुदेऽपि च ॥ ३१ ॥

छत्रे वस्त्रे च नभसि सूर्ये संवत्सरेऽपि च ।
प्रसादः करुणायां च रक्ते पीते सितेऽपि च ॥ ३२ ॥

महाराजगृहे चापि शुभे च परिकीर्तितः ।
सुधा क्षीरे चामृते च वृक्षभेदे गुडेऽपि च ॥ ३३ ॥

चूर्णभेदे च विद्यायां पर्णः पत्रे पलाशके ।
शंखे जलेऽश्वभेदे च पक्षिपक्षे निगद्यते ॥ ३४ ॥

मृदुर्मन्दे मार्दवे च भेके सूक्ष्मेऽतिदीर्घके ।
विरोधे हयशब्दस्तु प्रलपे घोटकेऽपि च ॥ ३५ ॥

ज्वालायां च विलंबे च वायौ चानृतवाचके ।
विरोचनोऽपि वह्नौ च सूर्ये चन्द्रेऽर्जुनेऽपि च ॥ ३६ ॥

ज्योत्स्नायां शुभ्रवर्णे चाथात्मनूशब्दः प्रकीर्तितः ।
परब्रह्मणि धैर्ये च मानसे विग्रहेऽपि च ॥ ३७ ॥

अन्ये स्वभावे कथितोप्यातंचन इहोदितः ।
दृश्ये हारे च मूर्च्छायां सौरभे नूतनेपि च ॥ ३८ ॥

लावण्येऽप्यथ सादस्तु साम्ये पङ्केच्युतेऽपि च ।
अन्ने च व्यञ्जने चापि वर्धने च निगद्यते ॥ ३९ ॥

अभिमानस्तु गर्वे च लोहे ज्ञानोदयेऽपि च ।
स्नेहे माने रक्षणे च वेदो वृक्षे च पर्वते ॥ ४० ॥

शिलायां निगमे नीरे यज्ञमन्त्रे निगद्यते ।
जीमूतो जलदे शंखे भूरे भूमिधरेऽपि च ॥ ४१ ॥

वालुका वालुके कोशेऽप्यर्जुनस्त्वभिधीयते ।
सितेऽसिते पाण्डुसुते वह्नौ चन्द्रेर्कपादपे ॥ ४२ ॥

भानुश्चन्द्रे च सूर्ये च वह्नौ च किरणेऽपि च ।
शुनकेऽपि च मण्डूके कामिनीवृक्षजेऽपि च ॥ ४३ ॥

कलहंसे महाग्नौ च रमण्यां गर्दभेऽपि च ।
अमरे च तनुश्च स्याद्देहे विष्णौ सितांबुजे ॥ ४४ ॥

अल्पेधिके सुरज्येष्ठे निधनस्त्वन्वये गुरौ ।
नृपे गृहे शोणिते च व्याजे च परिकीर्तितः ॥ ४५ ॥

वनं जले कानने च धीरे चन्द्रे प्रपञ्चके ।
छत्रेऽधिष्ठानशब्दस्तु चक्रे वेदे मतेऽपि च ॥ ४६ ॥

अग्नौ पुरे रमण्यां स्याद्रत्नं स्वर्णे च कम्बले ।
माणिक्ये च शिलायां च विधवायां च कर्कशे ॥ ४७ ॥

लांछनं चापि रोषे च यशसि ध्वजचिह्नयोः ।
नामधेये लक्षणेऽथ हीनस्तु परिकीर्तितः ॥ ४८ ॥

स्वल्पेऽधिकेपि हिंस्ने च यशसि ज्ञानशून्यके ।
दुःखेऽथ बाष्पशब्दस्तु श्रेष्ठे वेणौ कुलेऽपि च ॥ ४९ ॥

अश्रुबिन्दौ जले वह्नौ तल्पं दारतनूजयोः ।
शय्यायामन्नदाने च पट्टणे च मणावपि ॥ ५० ॥

विटपस्तु महास्तंभे पर्वते च द्रुमेऽपि च ।
सर्पभेदे च वेदे च कमठे परिकीर्तितः ॥ ५१ ॥

डिम्भश्शिशौ पादतले दुष्करे घृतसूपयोः ।
क्षीरे शम्भुस्सुरज्येष्ठे रुद्रे विष्णौ सुखेऽपि च ॥ ५२ ॥

शंखे चन्द्रे दुन्दुभिस्तु भेरीदन्तशरेषु च ।
दनुजे मर्कटे चापि वासुदेवेपि च स्मृतः ॥ ५३ ॥

गन्धर्वो गरुडे चाश्वे बाणे हंसे खगेऽपि च ।
युद्धे गर्भांगणे भ्रूणे जले च जलदेऽपि च ॥ ५४ ॥

गगने घटमध्ये च नभिश्शंखे विषेऽपि च ।
युद्धे मृगमदे चापि खड्गे चाप्यङ्गमध्यमे ॥ ५५ ॥

सभाचिह्ने च संघे च सद्गुणे पर्वतेऽपि च ।
सत्ये जलनिधौ च स्यात्प्लवगस्तु प्लवङ्गमे ॥ ५६ ॥

किराते सूकरे मत्स्ये भेके शैले निगद्यते ।
सुरभिः कामधेनौ च सौरभे नन्दिकेश्वरे ॥ ५७ ॥

अश्वत्थे च करिण्यां च गद्यतेऽथ पराक्रमः ।
भल्लायुधे प्रयाणे च विक्रमे करुणारसे ॥ ५८ ॥

अन्यराष्ट्रे च पापे च विभ्रमः परिकीर्तितः ।
त्रोटयां यशसि वेषे च विद्यायां सुन्दरेऽपि च ॥ ५९ ॥

नारोजीपण्डितविरचिता

सूक्तिमालिका

SUKTIMĀLIKĀ

By

NĀRŌJEE PAṆDITA

TAMIL TRANSLATION

By

N. S. DĒVANĀTHĀCHĀRIAR

ஸூக்தி மாலிகா

எனும் இந்நூல்

நாரோஜீ பண்டிதர்

எனும் புலவர்பெருமானால் ஸம்ஸ்க்ருதத்தில் இயற்றப்பட்டது

தஞ்சாவூர் ஸரஸ்வதி மகால் நூல்நிலயத்தின்
ஸம்ஸ்க்ருத வித்வான்
நாவல்பாக்கம் **ஸ்ரீ தேவநாதாச்சாரியரால்**
தமிழில் மொழிபெயர்க்கப்பட்டது.

தஞ்சாவூர் மகாராஜா சரபோஜி ஸரஸ்வதி மகால்
நூல்நிலய நிர்வாகக் குழுவினருக்காக
கௌரவ காரியதரிசி
ஸ்ரீ S. கோபாலன் B. A., B. L., **அவர்களால்**

ஸ்ரீரங்கம்
ஸ்ரீ வாணீ விலாஸ் அச்சகத்தில் அச்சிட்டு
வெளியிடப்பெற்றது.

சகம் 1883
கி. பி. 1961

விலை ரூ. 1-00

ஸூக்தி மாலிகா

விஷய அட்டவணை.

விஷயம்		பக்கங்கள்
	முகவுரை	2
1	நமஸ்கார பத்ததி	1—8
2	தைவ ,,	11
3	நீதி ,,	17
4	ஸஜ்ஜன ,,	22
5	துர்ஜன ,,	29
6	ஸாமான்ய ,,	37
7	அன்யோக்தி ,,	54
8	கதா ,,	61
9	சுலோகங்களின் அகராதி	3

முகவுரை

"ஸூக்திமாலிகா" என்னும் இந்நூல் தஞ்சை ஸரஸ்வதி மகால் சுவடி நெ. B-13913/D-23831 என்னும் எண்ணுள்ளது. ஸூக்தி-நன்மொழி. மாலிகா—சிறு மாலை. "நல்வார்த்தைகளாகிற நறுமணம் மிக்க மலர்களால் தொடுக்கப் பெற்ற சிறு பூமாலை" என்பது பெயருக்குப் பொருள். மிகமிகப் பொருத்தமான பெயர். மணம் நிறைந்த மலர்களாலான மாலையை இதயத்தில் (மார்பில்) தரித்துக்கொள்பவர், தானும் இன்புற்று, பிறருக்கும் நல்ல மணத்தைப் பகிர்ந்து கொடுத்து அனைவருடையவும் நன்மதிப்பைப் பெறுவதுபோலவே, இந்நூலை மனப்பாடம் செய்து இதயத்தில் தரித்துக்கொள்பவர், இதில் பதிந்துள்ள உயர்ந்த கருத்துக்களைத் தானும் உணர்ந்து பயன்பெறுவதுடன், உற்ற தருணத்தில் பிறருக்கும் அவற்றை எடுத்துரைத்து அனைவருடையவும் நன்மதிப்பைப்பெறுவர். இக்கருத்திலேயே இந்நூலின் பெயர் அமைந்துள்ளது.

இதை இயற்றியவர் "**நாரோஜீ பண்டிதர்**" என்பவர். "நாராயண" என்னும் பெயரே, பெயரின் முடிவில் வழிக்கமாகச் சேர்க்கும் "ஜீ"யுடன் சேர்ந்து "நாரோஜீ" எனத்திரிந்தது. பண்டித குலத்தில் தோன்றினமையின், குடிப் பெயரான "பண்டிதர்" என்னும் சொல்லும் பெயருடன் இணைக்கப்பட்டு வழங்குகின்றது.

ஸம்ஸ்க்ருத பாஷையிலுள்ள தர்க்கம் வியாகரணம் முதலிய சாஸ்திரங்கள் பலவற்றையும், வேத வேதாந்தங்களையும் முறைப்படி கற்றுத் தேர்ந்த இவர் தஞ்சையை ஆண்டுவந்த மகாராஷ்டிர மன்னர்களின் "அஷ்டப்ரதான்" எனப்படும் முக்கியமான மந்திரிமார் எண்மருள் ஒருவராகத் திகழ்ந்தவர். ஒப்பற்ற நாவீறு படைத்தவர். சமீப காலத்தில் வாழ்ந்தவர். "டபீர்" என்பது இவருடைய அக்காலத்துப் பட்டப்பெயர். மராட்டி பாஷையைத் தாய் மொழியாகக்கொண்ட குடியில் தோன்றியவர். இதுபோல், "லக்ஷண சதகம்" "போஜன குதூகலம்" "குருஸ்துதி" என்னும் சிறு நூல்கள் மூன்றும் இவரால் இயற்றப்பட்டுள்ளன. ஸூக்திமாலிகா என்னும் இந்நூலும் லக்ஷணசதகமும் தமிழ்மொழி பெயர்ப்பில்லாமல் மூலம் மட்டும் அச்சிடப்பட்டுள்ளதாகவும் தெரிகின்றது. இவரது பொன்மொழியாகிய பழமொழிகள் இவரது வாழ்நாளிலேயே மிகவும் பிரசித்தமாகி நாடெங்கும் புலவர் பெருமக்களால் போற்றப்பட்டு வந்துள்ளமைக்குச் சான்றுகள் பலவுள.

இந்நூலைப் படித்து இதில் பொதிந்துள்ள உயரிய கருத்துக்களைத் தமிழ் நாட்டு மக்கள் யாவரும் தெரிந்துகொள்ள வேண்டுமென்னும் அவாவினால் எளிய தமிழ் நடையில் என்னால் இந்நூல் மொழிபெயர்க்கப்பட்டது. சாதாரணமாக

மூலத்தின் கருத்து மொழி-பெயர்ப்பில் தரப்பட்டுள்ளது. பதவுரை கிடையாது. சிலேடையால் அமைந்த சுலோகங்களில் சுவை குன்றாது பொருளை விளக்குவது சற்று கடினமாகவே இருந்தது. ஸம்ஸ்க்ருத மொழியில் உள்ள சிலேடைப் பதங்களுக்கேற்ற சொற்கள் அதே கருத்துள்ளவையாகத் தமிழிலும் கிடைப்பதில்லை. அதனால் அவ்விடங்களில், சம்பந்தப்பட்ட இரு கருத்துக்களையும் தனித் தனியாகவே எழுதியுள்ளேன். இதில் "அன்யோக்தி பத்ததி" மிகவும் ரஸமுள்ளது இந்நூலின் சுலோகங்களை அகாராதியாக வரிசைப்படுத்தி முடிவில் அவற்றின் அடிவரவையும் சேர்த்துள்ளேன். ஏதேனும் பிழைகள் இடம் பெற்றிருப்பின், புலவர் பெருமக்கள் அதற்காக என்னை மன்னித்தருள வேண்டுகின்றேன்.

ஸரஸ்வதி மகால்,
தஞ்சாவூர்,
9—7—61.

நாவல்பாக்கம் ஸ்ரீ தேவநாதாச்சாரியர்.

कल्किना निहता म्लेच्छाः धर्मः संस्थापितः पुनः ॥ २३५ ॥

आलस्यं नास्ति महतां धर्मकार्यार्थसाधने ।
दशावताराः कृष्णेन गृहीता धर्मसिद्धये ॥ २३६ ॥

धीरे सद्गुणसंपन्ने विबुधोत्तमसेविते ।
लक्ष्मीर्वासं प्रकुरुते सततं पुरुषोत्तमे ॥ २३७ ॥

नारोजीपण्डितेनेयं रचिता सूक्तिमालिका ।
पठितव्या सदा सद्भिस्सभ्यामोदप्रदायिनी ॥ २३८ ॥

इति श्रीमद्विश्वनाथपण्डितार्यसूनुनारोजीपण्डितविरचिता
सूक्तिमालिका
संपूर्णा

வேண்டும். கல்கியாக அவதரித்த விஷ்ணு மிலேச்சர்களைக் கொன்று மீண்டும் தர்மத்தை நிலைநிறுத்தினார். (உ௩௫)

பெரியோர்களுக்குத் தருமமான காரியங்களைச் சாதிப்பதில் சோம்பல் கிடையாது. தர்மத்தை நிலைநிறுத்துவதற்காகவே ஸ்ரீமஹாவிஷ்ணு பத்து அவதாரங்கள் எடுத்தார். (உ௩௬)

உறுதியானவனும், நற்குணங்கள் நிறைந்தவனும், தேவசிரேஷ்டர்களால் வணங்கப்பட்டவனுமாகிய புருஷோத்தம (விஷ்ணுவி)னிடம் திருமகள் நித்யவாஸம் செய்கின்றாள். (உ௩௭)

நாரோஜீபண்டிதரா(கிய என்னா)ல் இயற்றப்பட்ட இந்த ஸூக்திமாலிகை, ஸபைகளில் குழுமியுள்ள புலவர்களுக்குப் பேரானந்தம் தரவல்லது. (அதனால்) நல்லோர்கள் இதை எப்போதும் பாடம் பண்ணிவைத்துக்கொள்ளல் வேண்டும்.

விச்வநாத பண்டிதார்யரின் புதல்வராகிய நாரோஜீ பண்டிதரால்
இயற்றப்பட்ட ஸூக்திமாலிகை முற்றும்.

श्रीः

सूक्तिमालिकाश्लोकानामकाराद्यनुक्रमणी

श्लोकाः — पुटानि

अ

अंबुजनि 6
अंधवद्वी 27
अतिभारो 60
अतिस्नेहो 14
अल्पानुक्रू 32
अनृतं नै 15
अन्तरस्य 53
अन्तःकठो 37
अन्यवस्त्रं 56
अन्येऽपि शा 42
अबद्धंपु 37
अमृतन्त 41
अर्थहानिः 25
अलकाःपि ,,
अवमानो 57
अवमानं 59
अशाश्वते 14
अशुद्धं शु 30
अहङ्कारः 27
अहितं नै 57
अहो! कन 27

आ

आत्मस्तोत्र 57
आमोदेन 46
आरामेषु 45
आलस्यं ना 61

इ

इक्षुकाण्डा 9

उ

उपकारं 20
उपकारो 25

ए

एकत्र वा 49
एका विद्या 32
एतावन्त 6

क

कङ्कणव 2
करधृत 4
,, 7
कलङ्कयपि 39
कस्तूरीसृ 26
कस्यापिगौ 56
काक! त्वय्य 48
कान्तिः शान्ति 28
कामः सङ्को 37
कालेन दुः 10
किं कीरव 53
किंवा खद्यो 38
किंवा सुखं 36
कीराः कोकि 47
कुले कश्चि 58
कुचौ गोप 17
कृतविह 7
क्षीर! त्वयि 41
क्षीरोदधेः 33

ख

खलास्सुम 21
ख्यातिंयाति 19

ग

गुणा एव 32
गुणैस्तु पू 19
गुरुवाक्यै 2

च

चन्दनं सु 18
चराचरे 59

ज

जनकाद 57
जन्मक्षार 53
जन्मनो भू 12
जन्ममा 5
जपः प्रय 10
जराजीर्णो 51
जल! त्वयि 40
जलद! त्वं 39
जलस्य सं 40
जातस्त्वं स 44
जिह्वालौल्यं 31
जिह्वावत्स 18
ज्ञानं नशो 32

त

तव नीर! 40
तवावता 37
तांबूलभ 30

श्लोकाः	पृष्ठानि
त्वं वा गच्छ	52
त्वं साक्षात्	27
त्वज्जीवनं	39
त्वन्मूले च	44
द	
दत्तश्चेत्	16
दानात् ख्या	14
दानान्नास्ति	13
दारिद्र्यं	34
दिनस्य भू	12
दुःखं नति	10
दुर्गुणस्य	24
दुर्जनानां	25
दुर्जनस्सा	20
दुष्टनय	58
देवानां त्वं	36
दैव स्वत	11
शून्ं न से	55
ध	
धनं माता	15
धनिनं गु	34
धिग्जन्मत	29
धीरे सद्गु	61
न	
नदीभ्यो ज	17
नदीनां स	19
न निन्द्यते	31
न परस्वं	55
न प्रार्थयी	,,
नरस्य भू	12
नरस्तु पू	32
नरो नस्तू	17
न वृथातु	44
नानाविधा	42
नारिकेल	9
,,	47
नारोजी प	61
निंबवृक्षे	27
निमग्नं स	59
निर्बंधो नै	56
नीचस्य म	23
नीचस्य बु	50
नीचोन मा	23
नीचो जनः	30
नीरन्तु सु	40
नैव गर्व	56
प	
पनसं सु	43
परपुष्टे	48
पराक्रमः	59
पाञ्चालीं प	5
पापाधर्म	60
पायुवद्दु	26
पिपीलिके !	50
पीयूषं ध	,,
पुण्यं सत्यं	13
पुराणश्र	16
पुरा पुरा	2
पूर्वपुण्या	13
प्रकृष्टसु	5
प्रबलन्तु	58
प्रभाकर	41
प्रिया वाक्	15
फ	
फलितः स	43
ब	
बंधनस्थि	51
बंधा बहु	31
बर्बूरं दु	24
बहवः प	48
बिल्व ! त्वज्ज	42
भ	
भक्तानाम	7
भाग्यमारो	35
भार्या जाता	11
भार्यानुकू	22
भुजङ्गानां	49
भेक ! त्वां	23
भोक्तव्यमा	10
भोगार्थन्तु	,,
भोजने मा	28
म	
मण्डूकान	49
मतङ्गजा	52
मनुजस्य	16
मर्त्येन म	60
महताय	9

श्लोकाः	पुटानि
महताय	33
महताम	36
महतां तु	52
महतो ना	33
महान्त ए	22
महाभारो	58
मातुलिङ्गे	34
मानुषं तु	14
,,	47
य	
यथायोग्यं	31
यदुकुल	6
यस्माद्विश्व	3
यस्य वर्ण	30
यस्योदये	8
याचकस्य	16
ये गुणास्स	30
र	
रंभेति त	42
रसाल इ	43
रे रे काक!	49
ल	
लोकमाता	34
लोहश्च ख	26
व	
वदान्या द	26
वर्णः स्वर्ण	45
वर्तुलत्वं	46
वसन्त स	20
वारस्त्रीषु	35
वासस्त्वां	21
वासःस्रग्भू	15
विचार्यैव	56
विद्यास्सर्वा	17
विनतान	47
विनायकं	1
विप्रस्य भू	12
विश्वनाथं	1
विष्णुं केचि	4
वृथा मौनं	15
वृश्चिकस्य	23
व्रतं विना	16
श	
शम्भुं विभुं	4
शुद्धः कल	24
शुद्धोऽप्यशु	23
शुनाश्च पि	52
श्रेयसो भू	12
श्रोतव्यन्तु	60
श्रोतव्यं मा	55
श्रोतव्यं सु	,,
स	
संभाषणं	24
सज्जनः से	20
सज्जनस्य	26
सज्जनानां	21
सतामनु	57
सत्पात्रं म	54
सत्स्वपि स्वे	39
सदाशिव	1
सद्वृक्षाणां	19
सधनोऽपि	34
सन्तोष ए	13
सन्मर्त्यानां	22
सर्वदातु	24
सर्वदाहं	56
सर्वेषामु	9
सहकारे	43
सामान्यं स	13
सिंहं दृष्ट्वा	51
सीमन्तिनी	58
सीमन्तिन्यो	35
सुखान्मद	14
सुखिनोतु	33
सुगुणास्स	31
सुरद्रुमे	3
सुरूपं सु	33
सुवर्ण! त	36
सुवृत्ता	2
सूर्यालोका	41
सेवानिष्फ	35
स्वतःशुद्धा	35
स्वयंकला	38
स्वयंधाम	,,
स्वयशैव	15
स्वाकृतेर	31
स्वामी गुण	37
स्वेन यद्व	21
ह	
हंसा दूर	46
हरिनाम्नि	9
हित्वा चारु	28
हे मक्षिके!	50

गच्छन्तु महाभागाः ... सावधाना भवन्तु त इति द्वाभ्यामुपस्थाय, स्वाहार्घ्याविति सकृन्निवेद्य, हस्तयोरन्या अपो दत्वान्तर्हितदर्भान् हस्ते निधाय, पात्रासादनदर्भैस्सह अर्घ्यपात्रमादाय, या दिव्या आपः पयसा ... भवन्त्विति यथोक्तविश्वेदेवा इदं वोऽर्घ्यमिति देवतीर्थेन प्रथमं प्रथमस्य दत्वा, एवं द्वितीयं द्वितीयस्य, एकं चेदुभयोर्विभज्य दद्यात्। (पात्रार्चनमेकत्रैव) एको ब्राह्मणश्चेत्पात्रद्वयार्घ्यमपि तस्मा एव दद्यात्। अर्चत प्रार्चतेति पूर्ववद्यवैरभ्यर्च्य, गन्धद्वारामिति यथोक्तविश्वेदेवा अमी वो गन्धा इति गन्धं दद्यात्। सपवित्रो न स्वयमनुलिंपेत्। आयने ते परायण इत्यलंकारं पुष्पाणि च। मल्लिकाश्वेतयूथिकाशतपत्रपद्मोत्पलचम्पकजलोद्भवपुष्पाणि तुलसीभृङ्गराजपत्राणि च ग्राह्याणि ॥

धूरसीत्यगर्वादि धूपं, तदभावे उदकेनैव साङ्कल्पिको वो धूप इति। उद्दीप्यस्वेत्ययं वो दीप इति दीपं वो ज्योतिरिति वा, युवा सुवासा इति वासांसि वाससी वासो वा, तदभावे उपवीतयुगळं, तदभावे कुशौ वा। पवित्रार्थमिमे कुशा इति कुशाः। अर्चनं संपूर्णमित्युक्ते अस्त्विति प्रतिवचनम्। सङ्कल्पसिद्धिरस्त्विति भवन्तो ब्रुवन्त्विति ब्रूयात्। अस्तु संकल्पसिद्धिरिति प्रतिवचनम्। यथाविध्यर्चितमिति ब्रूयात्, स्वर्चितमिति प्रत्युक्तो, युष्मदनुज्ञया पित्राद्यर्चनं करिष्य इति संकल्प्य कुरुष्वेति तैरुक्तः, अथ पित्रभिमुखो दर्भान् द्विगुणभुग्नान् त्र्यवरानयुग्मान् आदाय पितुर्गोत्रस्य शर्मण इत्यासनार्थं वामभागे दद्यात्, न पाणौ। ब्राह्मणत्रयं चेत्पितुरेव स्थाने अर्घ्यपात्रत्रयं, नोभयोरपि स्थाने, विभज्यैवार्घ्याणि दद्यात्। प्रकृतश्राद्धे क्षणः क्रियतामित्यादि सर्वं पूर्ववत् कुर्यात् ॥ ३९ ॥

इति एकोनचत्वारिंशः खण्डः ॥

चत्वारिंशः खण्डः

अथ प्राग्दक्षिणाग्रेषु दर्भेषु तैजसान्यश्ममयानि मृण्मयानि पर्णमयानि वा त्रीण्यर्घ्यपात्राणि आग्नेयापवर्गाणि स्युः। अयुग्मा दर्भाः। तिलोसि सोमदेवत्यो गोसवे देवनिर्मितः। प्रत्नवद्भिः प्रत्त स्वध एहि; पितरं गोत्रं शर्माणं वसुरूपमित्यादूहेन इमान् लोकान् प्रीणयाहि नस्स्वधा नम इति प्रतिपात्रं मन्त्रावृत्या तिलानावपति। पित्रे ते जुष्टं गृह्णामीत्यर्घ्यग्रहणम्। भृङ्गराजादीनि निक्षिप्य, पितृपात्राणि संपन्नानीत्यभिमृश्य, पितरं गोत्रं शर्माणं वसुरूपमित्यादि भवतस्त्वावाहयिष्य इत्युक्त्वा उशंतस्त्वा हवामह इति मूर्धादिपादान्तं दक्षिणाङ्गसंस्थं प्रतिब्राह्मणं मन्त्रावृत्या तिलान्विकिरेत्। आयन्तु नः पितरस्सोम्यास इत्युपस्थाय, सकृत्स्वधार्घ्या इति सकलं निवेद्य, या

दिव्या इति पितः गोत्र शर्मन् (वसुरूप) सपत्नीक इदं ते अर्घ्यमिति सव्योपगृहीतेन दक्षिणेन पाणिना पितृतीर्थेन (प्रथमस्य) प्रथमं दद्यात् । एवमितरयोः । एकश्चेत्सर्वाणि तस्मा एव निवेद्य तद्धस्त एव पुनः अपो दद्यात् । यदि बहवः पित्रर्थब्राह्मणेभ्यः प्रथमपात्रं सकृन्निवेदयेत् । एवमन्येभ्यः अर्घ्यं विगृह्य प्रतिब्राह्मणं मन्त्रावृत्त्या दद्यात् । हस्तसंस्रावोदकं पितृपात्रे निनीय, पितामहप्रपितामहपात्राभ्यां पिधाय, पितृभ्यस्स्थानमसीति वामपार्श्वे पुरतो निधाय, तिलादिभिरभ्यर्च्य तत्पात्रं नोद्धरेदापितृकोपस्थानात् । एवं मातामहवर्गे न्युब्जं वा कृत्वा स्वधावाचनान्तमुद्धार्य उत्तानं कुर्यात् । अर्चेत प्रार्चतेत्यादि यथाविध्यर्चितमस्त्वित्यन्तं पूर्ववत्पात्रस्थाने तिलाक्षिस्सकृद्वा गन्धदानम् ॥

स्वधार्घ्ये स्वस्तिसंपन्ने गन्धपुष्पतिलेषु च ।
धूपदीपादिदानेषु नामधेयादि नेष्यते ॥

(वासांसि वाससी वासो यो न दद्यान्मृतेऽहनि ।
पितरस्तस्य तद्वर्षं नग्ना एव न संशयः ॥ वस्त्राभाव उपवीतं दद्यात्)

विष्णोर्विश्वेदेववदभ्यर्चनं, एकमर्घ्यपात्रं, तद्विष्णोरित्यावाहनं, तद्विप्रास इत्युपस्थानं, शेषं समानम् ॥

भोजनपात्रस्थानेषु वारिणा चतुरश्रमंडलानि कुर्यात् । पात्राणि हेमरौप्याणि दैवे पित्र्ये यथाक्रमम् । तदलाभे, पलाशमधूकोदुंबरद्वयप्लक्षवृक्षपनसपुन्नागचम्पककुटजकरूचाद्यनिषिद्धपात्राणि ग्राह्याणि; अभावे साग्रसदण्डकदलीपर्णानि वा भोजनार्थं पुरतस्संस्थाप्य, आज्यादिधारणार्थं क्षुद्रपात्राणि पात्रान्तरे भूमौ (वा); न दारुपात्रे। दर्भैस्तिलैर्भस्मना चादावन्ते मध्येंभसा च मर्यादां कुर्यात्। घृताक्तमन्नं घृतं चादाय प्रकृतश्राद्धे भवदनुज्ञया अग्नौकरणं करिष्य इति संकल्प्य; कुरुष्वेत्यनुज्ञातः पैतृवत्परिस्तीर्य परिषिच्योपवीती दक्षिणं जान्वाच्य, अभिघार्य मेक्षणं धृत्वा स्रुवेणोपस्तीर्य अन्नं स्रुवेणावदाय, पुनस्स्रुवेणाभिघार्य सोमाय पितृपीताय स्वधा नम इति हुत्वा, मेक्षणशिष्टमोदनमन्यस्मिन्पात्रे निधाय, पूर्ववदुपस्तीर्य अवदाय अभिघार्य यमायाङ्गिरस्वते पितृमते स्वधा नम इति द्वितीयां हुत्वा, पूर्ववद्धुतशिष्टं निधाय, ततः पूर्ववदुपस्तीर्य शिष्टद्वयं अवदाय अग्नये कव्यवाहनाय स्वधा नम इति सर्वं जुहोति ॥

ततस्तूष्णीं मेक्षणमग्नौ प्रहृत्य पूर्ववत्परिषिच्य, प्रक्षालितेषु भोजनपात्रेषु उपस्तीर्य हुतशेषं पितृपात्रेषु स्वधेयमिति त्रिः किंचित् किञ्चिद्दद्यात्; न दैवपात्रे । आहिताग्नीनामग्नौ-

करणहोमत्रयं कुर्यात्, अनाहिताग्नीनां आहुतिद्वयमेवेत्याहुः यमा इति वर्जम् । हुतशिष्टं प्रज्ञातस्थले निधाय अन्नादिकमुपवीती दद्यात् ॥

अन्नं च पायसं भक्ष्यं [1] व्यञ्जनादि घृतं तथा ।
सूपमन्ते प्रदातव्यं [2] विपरीते तु निष्फलम् ॥

भक्ष्योदकफलव्यतिरिक्तानि दर्व्या देयानि तृणपर्णाद्यन्तर्हितहस्तेन वा । दर्व्याज्यं सकृदेव बहु दद्यात् । परिवेष्यमाणे सह वै देवानामित्यन्नसूक्तानि जपेत् ॥

[3] निमन्त्रणे जपेद्दोग्ध्रीं नियुक्तस्तु निषङ्गिणः ।
भुक्त्वातु वामदेव्यं च श्राद्धभोजी न लिप्यते ॥

गायत्र्या अन्नादीनि प्रोक्ष्य, देवपात्रे तूष्णीं परिषिच्य, दक्षिणोत्तराभ्यां पाणिभ्यां पृथिवी ते पात्रमित्यादि अमुष्मिल्लोक इत्यन्तमुक्त्वा, इदं विष्णुरिति जपित्वा, स्वाहा विष्णो हव्यं रक्षस्वेति [4] द्विजाङ्गुष्ठमन्ने निवेश्य, उक्ता विश्वेदेवा एतद्वो हव्यं सपरिकरं उक्ता विश्वेदेवा देवता इदमन्नं हव्यं सपरिकरं ब्राह्मणस्त्वाहवनीयार्थे दत्तं दास्यमानं च आतुष्टेस्तत्सर्वं गयेयं भूर्गदाधरो भोक्ता अन्नं ब्रह्म अहं च ब्रह्म भोक्ता च ब्रह्म (कल्पितं) स्वर्णमयं पात्रं अक्षयवटच्छायेयं उक्तेभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्य इदमिदमन्नं अमृतस्वरूपमातुष्टेर्दास्यमानमक्षयतुष्ट्यर्थं यथाभागं हव्यं ओं तत्सत् स्वाहा हव्यं न मम न ममेति सव्येन पात्रं स्पृष्ट्वा दक्षिणेन यवदर्भोदकं (पात्राग्रे) विसृज्य, गयायां श्रीरुद्रपादादि समस्तपादेषु (समस्ततीर्थेषु) दत्तमस्त्विति भवन्तो ब्रुवन्त्विति ब्रूयात्, तथेति प्रतिवचनम् । एवं द्वितीयस्यापि दत्त्वा ये देवा दिव्येकादशस्थ इत्यादि जुषध्वमित्यन्तमागच्छन्त्विति चोपस्थाय, (आगच्छन्तु महाभागा विश्वेदेवा महाबलाः ये अत्र विहिताः श्राद्धे सावधाना भवन्तु ते, सावधानोस्मीति प्रतिवचनम् ॥) पितृसन्निधावपसव्यं जान्वाच्य, परिषेचनादि पूर्ववद्दद्यात् । सव्योत्तराभ्यां पाणिभ्यां पात्रस्पर्शो हव्यस्थाने कव्यं पदं, तुष्टेः स्थाने तृप्तेः, सौवर्णस्थाने रजतपदं स्वाहास्थाने स्वधाशब्दः । ततः पितः गोत्र इत्याद्येतत्ते कव्यं सपरिकरं पिता गोत्रः शर्मा वसुरूपस्सपत्नीको देवतेत्यादि तिलोदकं (पात्रमूले) विसृजेदेवं पितामहादीनाम् ॥

---

1. घृतं च व्यञ्जनादिकम् इति पाठान्तम् । 2. सर्वं स्याद्देवपूर्वकम् इति पाठान्तम् ।
3. निमन्त्रिते इति पाठान्तरम् । 4. द्विजाङ्गुष्ठेन अन्नादीनि स्पर्शयित्वा इति पाठान्तरम् ।

"ये चेह पितरो ये च नेह याꣳश्च विद्म याꣳउ च न प्रविद्म ।
त्वं वेत्थ यदि ते जातवेदः स्वधाभिर्यज्ञं सुकृतं जुषस्व"

इति पितॄनुपस्थाय, देववद्विष्णोर्दद्यात् । तद्विष्णोरित्युपस्थानं कुर्यात् ॥ ४० ॥

इति चत्वारिंशः खण्डः ॥

अथ एकचत्वारिंशः खण्डः

अथ, देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च ।
नमः स्वधायै स्वाहायै नित्यमेव नमो नमः ॥

ईशानः पितृरूपेण महादेवो महेश्वरः ।
प्रीयतां भगवानीशः परमात्मा सदाशिवः ॥

मन्त्रमध्ये क्रियामध्ये विष्णुस्मरणपूर्वकम् ।
यत्किंचित्क्रियते कर्म तत्कर्म सफलं भवेत् ॥

यज्ञेशाच्युत गोविन्द माधवानन्त केशव ।
कृष्ण विष्णो हृषीकेश वासुदेव नमोऽस्तु ते ॥

इति जपित्वा सप्त श्लोकान् पठेत् ।

सप्त व्याधा दशार्णेषु मृगाः काळंजने गिरौ ।
चक्रवाकाश्शरद्वीपे हंसास्सरसि मानसे ॥

ये स्म जाताः कुरुक्षेत्रे ब्राह्मणा वेदपारगाः ।
प्रस्थिता दीर्घमध्वानं यूयं तेभ्योवसीदथ ॥

अमूर्तानां च मूर्तानां पितॄणां दीप्ततेजसाम् ।
नमस्यामि सदा तेषां ध्यायिनां योगचक्षुषाम् ॥

चतुर्भ्यश्च चतुर्भ्यश्च द्वाभ्यां पञ्चभिरेव च ।

श्रीः

श्रीगणेशाय नमः

मुद्राराक्षसनाटक (सार)

प्रतापसिंह राजा विरचित

श्रीरामकर्ता —

सूर्यवंश प्रभव ॥ थोर थोर राजे झाले महानुभाव ॥
जयांचा कीर्तिप्रभाव ॥ लोकोत्तर वैभव पुराणें वाखाणिती ॥ १ ॥

तया वंशा माजि ॥ येक राज प्रभु गाजि ॥
ज्याला सकळ प्रजा राजी ॥ गज वाजी बहुत सैन्य असे ॥ २ ॥

त्यास झाली स्त्री दीपांबा ॥ जीच्या बुद्धीस नाहीं खोलंबा ॥
सकळ जनासि अवलंबा ॥ इश्वरासि अंबा जेवी ॥ ३ ॥

तीचे ठाईं पुत्र त्रय ॥ झाले ब्रह्मा विष्णु शिवमय ॥
शाह शरीफ तुळजा नामधेय ॥ विख्यात लोक त्रय कीर्ति ज्यांची ॥ ४ ॥

तुळजा राज शिवात्मक ॥ तयाची स्त्री उमा म्हणोनि देख ॥
तियेचे ठाईं सर्वकार्य साधक ॥ कुमार येक कुमारा परी जाला ॥ ५ ॥

प्रतापसिंह जयाचें नाम ॥ सकळ गुणाचें धाम ॥
सौंदर्यें जिंकिला काम ॥ पूर्ण चंद्रोपम वदन ज्याचें ॥ ६ ॥

दातृत्व आणि प्रिय वक्तृत्व ॥ उचितत्व आणि धीरत्व ॥
च्यारी गुण सहज अक्षत ॥ ज्यामाजि वसत असती ॥ ७ ॥

त्याहीं मुद्राराक्षस नाटक ॥ पाहुनि संस्कृत जटिल कथानक ॥
सकळ लोकांस कळावया देख ॥ प्राकृत भाषेनें सम्यक रचिलें ॥ ८ ॥

बुद्धी विषईं बृहस्पती सम ॥ राज नीती विषयीं काव्योपम ॥
सकळ सद्गुणाचें जो धाम ॥ परिपूर्ण काम सर्वदा असे ॥ ९ ॥

हिमवंताचे परि जयाचें धैर्य ॥ समुद्रा परी जयाचें गांभीर्य ॥
कार्तिकेया परी जयाचें शौर्य ॥ जयाचें औदार्य कर्णा परी असे ॥ १० ॥

जयाचें अंतःकरण ॥ धर्माचेच विषईं परिपूर्ण ॥
तयाचें संरक्षण ॥ इतर कोण करूं सके ॥ ११ ॥

प्रताप राम दया जयावर्ती ॥ सर्वत्र सर्वदा असे पूर्ति ॥
लोकोपकार करावया बुद्धि स्फूर्ति ॥ होईल ग्रंथ कर्त्री तया निश्चित ॥ १२ ॥

प्रपंच आणि परमार्थ ॥ लोकामाजि वसती दोनी पदार्थ ॥
ते सकळांसि कळावया समर्थ ॥ भाषेनें दोनि ग्रंथ रचियेले ॥ १३ ॥

प्रपंचविषईं मुद्राराक्षसास ॥ परमार्थासि प्रबोधचंद्रोदयास ॥
करिता जाला दोनि ग्रंथास ॥ सकळांस कळावया दया समुद्र ॥ १४ ॥

श्रीरामकर्ता—

नमन करितों गणनायका ॥ ब्रह्म विष्णु शिवात्मका ॥
सृष्टिस्थितिसंहारकारका ॥ सर्वाधारका चीद्रूपा ॥ १ ॥

जे गणनाथाचें स्मरण करीती ॥ त्यांचि समस्त विघ्नें लय पावती ॥
सर्वदा संपदा प्राप्त होती ॥ आणि बुद्धिस्फूर्ति होत असे ॥ २ ॥

ज्याचा स्वरूपाचा भास ॥ भासे कोटि सूर्य प्रकाश ॥
हातीं धरुनि अंकुश पाश ॥ विघ्नलेश भक्त जना येउं नेदे ॥ ३ ॥

आतां नमीन वाणी ॥ चिन्मुद्रा पुस्तकपाणी ॥
सर्व विद्येची जे खाणी ॥ जे राणी कमलासनाची ॥ ४ ॥

अभिनव कवित्व करायासि ॥ स्फूर्ति देते गुणराशी ॥
स्मरतांचि अज्ञान नासी ॥ प्रतिभा वीशेषासि विस्तारी ॥ ५ ॥

मग नमिलों गुरु पद नळिन ॥ जीव शिव ऐक्य करायासि जें कारण ॥
झालियां ज्याचि कृपा परिपूर्ण ॥ सर्वत्र सच्चिदानंदघन ब्रह्म भासे ॥ ६ ॥

सृष्टि स्थिति आणि संहार ॥ करी मूर्ति त्रयात्मक जगदीश्वर ॥
त्या माझि ब्रह्मा सृष्टी करणार ॥ पालन करणार विष्णु जाणा ॥ ७ ॥

संव्हार कारक शंकर ॥ म्हणोनि बोले पुराण निकर ॥
त्या नीतिमाजी पालन कर ॥ विश्वधर नृपती असे ॥ ८ ॥

नाविष्णुः पृथिवी पती ॥ असें बोले मन्वादि स्मृति ॥
त्या आधीन असे परिपालन रीती ॥ तेहीं नीति विना घडे ॥ ९ ॥

यास्तव नीती कडून परिपालन ॥ करावें राजानें म्हणून ॥
गुरु शुक्र आणि साधु जन ॥ राजनीती विधान सांगताति ॥ १० ॥

नीति शास्त्र परम कठिण ॥ ते सकळांसहीं न कळे जाण ॥
ज्यावरि असें गुरू कृपा पूर्ण ॥ होति नीति निपुण लोका माजि ॥ ११ ॥

हाराज नीति सागर ॥ थोर थोरांसहीं परम दुस्तर ॥
करून सचिव येक कर्ण धार ॥ बुद्धिनावें सादर तो तरावा ॥ १२ ॥

विदुर आणी उद्धव ॥ कणिकादिक महानुभाव ॥
या नीतिसागराचे वैभव ॥ आन भाव निश्चयें नेणती ॥ १३ ॥

नीति वेत्ते असती उदंड ॥ धौम्यादिक मुनिवर प्रचंड ॥
पाहती नीति शास्त्रें अखंड ॥ तेहीं पंडकार्य विपर्यां होताती ॥ १४ ॥

चाणक्य तो बुद्धि सागर ॥ कार्य साधावया धुरंधर ॥
तेणें चंद्रगुप्त मौर्य कुमर ॥ केला नृपवर नंद कुळा माजि ॥ १५ ॥

हेच कथा सांगे विष्णुपुराणी ॥ प्रसिद्ध तो पराशर महामुनी ॥
नंदांत क्षत्रिय कुळा म्हणोनि ॥ पुढें वर्ण दोनी आद्यंत असती ॥ १६ ॥

बृहत्कथे माजिही सकौतुक ॥ चंद्रगुप्ताचें कथानक ॥
क्षेमेंद्र सांगे सकळिक ॥ नीतिमंतलोक व्हावया ॥ १७ ॥

हाच अर्थक विशाख दत्त ॥ मुद्राराक्षस नाटकीं विख्यात ॥
सांगे तो जटिल कथा युत ॥ बहुत पंडित जया मानिती ॥ १८ ॥

महाराज पद भोगित ॥ पृथु राजा असे विख्यात ॥
तयाचा सुत विशाख दत्त ॥ नीतिमंत पराक्रमी जाला ॥ १९ ॥

तेणें मुद्राराक्षस नामक ॥ रचिलें थोर हें नाटक ॥
राजिया वेगळा इतर लोक ॥ या विषयीं कौतुक बोलुं न सके ॥ २० ॥

ज्या नाटकीं चंद्रगुप्त ॥ नायक असे अतिविख्यात ॥
ते कथा जटिल बहुत ॥ थोर पंडित जया मानिती ॥ २१ ॥

मुद्राराक्षसनाटक संविधान ॥ संस्कृतीं असे अति गहन ॥
यास्तव प्राकृत भाषेनें कथन ॥ केलें अवगाहन सकळांसि व्हावया ॥ २२ ॥

ऐकावें हें राजे लोकानि ॥ शत्रु समाचार कळावया क्षणोक्षणी ॥
परराष्ट्र साधावया लागुनी ॥ आनंद निर्भर मनी व्हावया ॥ २३ ॥

आपणास सेविती जे जन ॥ त्याचें जाणावयाहीं मन ॥
त्यांवरी विश्वास धरून ॥ कारभार संपूर्ण ठेवावया ॥ २४ ॥

केव्हां शत्रुवरी करावी चाली ॥ केव्हां लावावी तयांसी बोली ॥
केव्हां राहावें आपल्याचस्थळी ॥ केव्हा बळी आश्रयीजे ॥ २५ ॥

हे नाटकें नृपें ऐकिलीया वरी ॥ नीती करूनि राज्य करील भारी ॥
मग राज्य स्थिर होईल निर्धारी ॥ पुरुषार्थ च्यारी लाभती सहज ॥ २६ ॥

आधिं राज्य स्थिर असालियां ॥ ब्राम्हण विध्युक्त कर्म करावया ॥
उद्युक्त होउनि यज्ञ केलियां ॥ षष्ठांश राजिया धर्माचा प्राप्त होय ॥ २७ ॥

वाणी आणि सौदागर ॥ आपल्याल्या वृत्तींत चतुर ॥
करितील स्वस्त्र व्यापार ॥ तेणें अपार द्रव्य राजियासि होय ॥ २८ ॥

उपवनादि क्रीडा करूनि ॥ स्त्रियांसी नाना भोग भोगुनि ॥
असतील नर संतुष्ट मनी ॥ स्वराज्य धणी स्वस्थ असलियां ॥ २९ ॥

श्रवणमननादि प्रकार ॥ करितां ज्ञान होईल सादर ॥
गुरुचरण सेविल्या नंतर ॥ मोक्षहीं निर्धार प्राप्त होईल ॥ ३० ॥

करावें नाटकाचें श्रवण ॥ जे नीतीरत्नाचें विधान ॥
जेणें राज कार्य संविधान ॥ अति गहने सुलभ होय ॥ ३१ ॥

जंवरी नाटक कथा न कळली ॥ तंवरी नाटकाची भाव खोली ॥
कळेना म्हणोनि सांगीतली ॥ पाहिजे भली कथा आधीं ॥ ३२ ॥

कुसुमपुरनाम कनकनगर ॥ जे भूमीमाजि अति मनोहर ॥
ज्याची सोध शिखरें थोर थोर ॥ लागती सादर चंद्रमंडलासी ॥ ३३ ॥

ते नगरा माजि च्यारी वर्ण ॥ स्वस्व धर्म करिती निपुण ॥
सर्वहीं नीति शास्त्र प्रवीण ॥ ज्याचे आचरण पुण्यरूप ॥ ३४ ॥

ज्या नगराच्या प्राकार ॥ उंच असे अति सुंदर ॥
खंदक भोंताला खोल फार ॥ नक्रमकर ज्या माजी वसती ॥ ३५ ॥

तया नगरा आंत राजे झाले बहुत ॥ नीतिमंत बुद्धिमंत ॥
प्रजा परिपालित ॥ लेंकरा परीं ॥ ३६ ॥

झाले कलियुगाचे आधीं ॥ नंद नामक राजे सुबुद्धी ॥
तया माजि सर्वार्थ सिद्धी ॥ सेवित बुद्धी नृप असे ॥ ३७ ॥

जयाचिया जामदारखानियांत ॥ धन असे सदा नव कोटी शत ॥
यशस्वी पराक्रमें विख्यात ॥ नीतिमंत राज्य परिपालन करी ॥ ३८ ॥

जो असहाय शूर समरीं ॥ अतिशय सुंदर मदनापरी ॥
आणि आपुलीया लेंकरापरी ॥ पालन करी प्रजाचें ॥ ३९ ॥

शरण आपणासि जे येती ॥ करी त्यांचे रक्षण बहु रीती ॥
सामंत मकुटमणी कांती ॥ नीराजिलें निश्चिती पद कमल ॥ ४० ॥

तयासि कुळ परंपरागत ॥ वक्रनासादि विख्यात ॥
असती अमात्य बहुत ॥ गुणवंत शास्त्र वेत्ते ॥ ४१ ॥

मंत्री गणामाजि प्रवीण ॥ नीतिशास्त्रीं बहु विचक्षण ॥
राक्षस नामक ब्राह्मण ॥ युद्ध कराया निपुण असे ॥ ४२ ॥

तो असे बुद्धीचा सागर ॥ सदानंदाचा करी कारभार ॥
प्रभु शक्ति मन्त्रशक्तीस आधार ॥ उत्साह फार मनी धरी ॥ ४३ ॥

सर्वार्थ सिद्धी भूरमण ॥ बुद्धिमंत राक्षस प्रधान ॥
राज्य करितां कित्तेक दिन ॥ नृपासि यौवन प्राप्त जाले ॥ ४४ ॥

मग त्या नृपासि स्त्रिया ॥ दोघी अति सुंदर आह्लिया ॥
जेष्ठा सुनंदा म्हणोनियां ॥ असे पट्टजाया गुणवती ॥ ४५ ॥

मुरा नामक अति सुंद ी ॥ भोग कामिनी असे दुसरी ॥
तें सदा पदसिश्रुषेतें करिती ॥ आचार भारी जिये मार्जी ॥ ४६ ॥

ऐसी या दोघे स्त्रियेसी ॥ सर्वार्थसिधी तो गुणराशी ॥
क्रीडा करी अहर्निशी ॥ संतोष मानसीं धरोनिया ॥ ४७ ॥

मग कित्तेक दिवसावरी ॥ अला अतिथि ब्राम्हण गृहांतरी ॥
पाहोनि तया षोडशोपचारी ॥ पूजा करी नृप स्त्रीसमवेत ॥ ४८ ॥

त्या ब्राम्हणाचें चरण तीर्थ ॥ वंदितां प्राप्त होती पुरुषार्थ ॥
नृपती धरूनि भावार्थ ॥ समर्थ शिरसी प्रोक्षण करी ॥ ४९ ॥

मग प्रोक्षणानुसारीं ॥ नव बिंदु पडले सुनंदे वरी ॥
येक बिंदु मुरेचे शिरीं ॥ पडिला धरीं आदरें तो ॥ ५० ॥

मुरेचीं भक्ती पाहुनि ॥ संतुष्ट होउनी तो मुनी ॥
बोले आसीर्वाद तत्क्षणी ॥ पुत्र गुणी वंशकर्ता होईल ॥ ५१ ॥

आज्ञा नृपाची घेउनी ॥ जाता जाला तो मुनी ॥
भूप्रदक्षणे लागुनि ॥ यथेछ गमनी मन धरी ॥ ५२ ॥

ब्राह्मण गेलियावरी ॥ मुरा नामक नारी ॥
पुत्र प्रसवली सुंदरी ॥ धरी नाम मौर्य्य असे ॥ ५३ ॥

सुनंदाहीं प्रसवली ॥ बहु गर्भ पिसवी चांगली ॥
जिये माजि नवखंडें न्याहळी ॥ राक्षस बळी प्रधान ॥ ५४ ॥

ते नव खंडें आणून ॥ घृतकुंभामाजि घालुन ॥
पोषणकरी यत्नें करून ॥ प्रधान राक्षस नामक ॥ ५५ ॥

ते नवहीं पुत्र झाले ॥ राक्षसें बहु प्रकारें वाढलें ॥
बापे नंद नामें बोलाविले ॥ झाले बलें अधीक सर्वही ॥ ५६ ॥

सर्वार्थसिद्धी दृढमती ॥ राज्य करी नंद क्षिती ॥
मौर्यासि दे सरणोवती ॥ आपण चितीं शांति धरी ॥ ५७ ॥

मौर्य जो सरणोवत ॥ त्यास झालें पुत्र शत ॥
त्या माजी वडील चंद्रगुप्त ॥ गुणवंत नीतिमंत झाला ॥ ५८ ॥

पुत्र शते अति बळवंत ॥ झाला नंदातें न गणित ॥
हे जाणून सर्वार्थसिद्धिसुत ॥ मनांत दुर्बुद्धी धरिते जाले ॥ ५९ ॥

मग पुत्र समवेत ॥ मौर्यासि करावया येकांत ॥
पाचारूनि भूमि गृहा आंत ॥ घालिती अंत करावया ॥ ६० ॥

कारागृहांत विद्यमान ॥ त्या शतासि येकाचें अन ॥
मध्यान्ही देत असती नाशन ॥ व्हावे म्हणोन प्रत्यहीं ॥ ६१ ॥

मग ते येकाचें अन्न ॥ कारागृहांत आलें पाहुन ॥
चंद्रगुप्त बोले भावा लागुन ॥ भक्षो हे अन्न सूड घेणार ॥ ६२ ॥

मग ते भाउ समस्त ॥ मिळुनी करिती एकांत ॥
आम्हाकडुनि हें कार्य जात ॥ निश्चित होत नाहीं ॥ ६३ ॥

ऐकोनि भावाचें वचन ॥ चंद्रगुप्तें बोले तयालागुन ॥
मीच याचा सूड घेईन ॥ म्हणोनि अन्न भक्षीतसे ॥ ६४ ॥

अन्नहीन मौर्यादि शत ॥ पावले यम पुरप्रांत ॥
चंद्रगुप्त मात्र येक जीत ॥ कालक्षेप करीतसे ॥ ६५ ॥

देशोदेशींचे नृपती ॥ जे नंदासि वैरभाव धरिती ॥
तेहीं वर्त्तमान ऐकिलें या रीति ॥ मौर्य सेनापतीस पुत्र मरण पावला ॥६६॥

आम्ही ऐकिली हे मात ॥ सत्य कीं अथवा अनृत ॥
ते कळावया निश्चित ॥ विचार मनांत करिते जाले ॥ ६७ ॥

जे बुद्धिमंत नीतिमंत ॥ पराक्रमशाली बहुत ॥
ज्याची धास्ती असे लोकांत ॥ शत्रुचा घात करील म्हणोनि ॥ ६८ ॥

तो जरि सरणोबत्त सुत ॥ जीत असला चंद्रगुप्त ॥
त्यावरी चाली केलियां निश्चित ॥ आम्हासि घात होईल ॥ ६९ ॥

यास्तव तेथेच तो वारला ॥ अथवा नाहीं समाचाराला ॥
निश्चितं कळावयाला ॥ उपाय रचिला शत्रूहीं ॥ ७० ॥

लोखंडाचा पिंजरा करविला ॥ त्यांत कृत्रिम येक रावां घातला ॥
त्यावरी गलेफ बरा दीधला ॥ शिका केला त्यावरीं बरा ॥ ७१ ॥

तो पिंजरा हेजीबा कडे देउनि ॥ हेजीब पाठविला नंदा लागुनी ॥
सांगून पाठविली जबानी ॥ निश्चय मनी करूनियां ॥ ७२ ॥

वरीला गलेफ न काढावा ॥ त्यावरी केला शिका न तोडावा ॥
आंतील रावां नाहींसा करावा ॥ पिंजरा पाठवावा परतोनि ॥ ७३ ॥

हेजीब आलियावरी ॥ ठेउनी घेतला पिंजरा पुढारी ॥
उपाय करूं पाहिला परोपरी ॥ तया अवसरी काहींच सुचेन ॥ ७४ ॥

वक्रनासादि प्रधान ॥ येकांति बसविलें आणून ॥
तयासि पिंजरा दाखउनं ॥ वृत्त अन्यून सांगीतलें ॥ ७५ ॥

त्यासहीं त्याचा उकला ॥ सर्वथा नाहीं भासला ॥
मग सकळांहीं निश्चय केला ॥ चंद्रगुप्ताला दाखवा म्हणोनि ॥ ७६ ॥

मग त्या भूमि गृहा पासून ॥ चंद्रगुप्तासि बाहेर काढुन ॥
पिंजरा तया पुढें ठेउन ॥ नंद ते वर्तमान सांगते जाले ॥ ७७ ॥

चंद्रगुप्ते पिंजरा पाहिला ॥ आंतील रावा कृत्रिमसा भासला ॥
अग्नि पेठउनि भोवताला ॥ नाहीसा केला रावां तत्क्षणी ॥ ७८ ॥

रावा रहित पिंजरा आला ॥ पाहुनि राजियांहीं निश्चये केला ॥
अद्यापि चंद्रगुप्त असे वांचला ॥ चालि कराया वेळ हे नव्हे म्हणोनि ॥ ७९ ॥

C. The termination of the 5th and 6th singular is उस् by 'ख्यत्यात्परस्य'. This rule has a very narrow application.

D. The termination of the 7th singular is औ by औत्. This change in the घि group is similar to that in the type, but in the घि class.

E. In the 7th singular the final इ or उ of the base is changed to अ by 'अच्च घेः'

N. B:—The word पति when compounded becomes घि and follows हरि. The word सखि is irregular in the sarvanāmasthānas.

पतिः — Husband or Master.

पतिः	पती	पतयः
हे पते	हे ,,	हे ,,
पतिम्	,,	पतीन्
पत्या	पतिभ्याम्	पतिभिः
पत्ये	,,	पतिभ्यः
पत्युः	,,	,,
,,	पत्योः	पतीनाम्
पत्यौ	,,	पतिषु

Nominative and Accusative dual :—We have पति + औ, by प्रथमयोः पूर्वसवर्णः we get पती.

Nominative plural :—the final इ takes guṇa before जस् by,

ऽ 288. जसि च 7-3-109 (S. K. 241) ह्रस्वान्तस्य अङ्गस्य गुणः स्यात् जसि परे. Vocative singular :- There is guṇa by,

ऽ 289. ह्रस्वस्य गुणः 7-3-108 (S. K. 242) ह्रस्वस्य गुणः स्यात् संबुद्धौ ।

Accusative plural:—पति + शस् by प्रथमयोः पूर्वसवर्णः and तस्माच्छसो नः पुंसि, we get पतीन्.

5th and 6th singular पति + अस्, by,

ऽ 290. ख्यत्यात्परस्य 6-1-112 (S. K. 255) खितिशब्दाभ्यां खीतीशब्दाभ्यां कृतयणादेशाभ्यां परस्य ङसिङसोः अतः उत् स्यात् ।

Translation:— After bases ending in खि or ति where the इ has been changed to य, the termination becomes उस्, we get पत्युः.

This is how the form is evolved. We have पति+(ङस्) अस् the termination. The final इ is changed to य by 'इको यणचि' giving पत्य् + अस् Now as यणादेश (change into य) has occured the termination is changed to उस् giving पत्य् + उस् = पत्युः.

Note 1:—This rule concerns only with bases ending in खि or ति long or short. So strictly speaking this is exceptional. But as no word except पति and सखि is available for bases ending in short इ, for all other such bases are घिs, this word पति is to be taken as the type in spite of its abnormality in the 5th and 6th singulars.

Note 2:— For a masculine base ending in खी (long) see the word सखी, under the declension of masculine bases ending in long ई.

6th plural :— by ह्रस्वनद्यापो नुट् and नामि, we get पतीनाम्

7th singular :— by,

ऽ 291. औत् 7-3-118 (S. K. 256) इदुद्भ्यां परस्य ङेः औत् स्यात्, we get पत्यौ.

From what has been stated above, it is clear that there is no type for bases ending in short इ or उ which are not घि, except पति and सखि.

Even पति when it enters into a compound becomes घि by the Sūtra,

ऽ 292. पतिः समास एव 1-4-8 (S. K. 257) पतिशब्दः समास एव घिसंज्ञः स्यात् ।

So it follows हरि. The places where some special rule applies to bases ending in इ or उ short :-

1, Guṇa in Nom-Plural by जसि च.
2. Guṇa in Vocative singular by ह्रस्वस्य गुणः.
3. The 7th singular is औ by औत्.

सखि — Friend.

सखा	सखायौ	सखायः
हे सखे	हे ,,	हे ,,

सखायम्	सखायौ	सखीन्
सख्या	सखिभ्याम्	सखिभिः
सख्ये	,,	सखिभ्यः
सख्युः	,,	,,
,,	सख्योः	सखीनाम्
सख्यौ	,,	सखिषु

This is the second of the two words which are not घि. It follows पति except in the savarṇāmashānas where अन् is substituted for the final इ giving सखन् as base. So some of the changes that are relevant to a base ending in the consonant न are to be anticipated here. As also certain Sandhi changes consequent on the bases ending in न.

Nominative singular :— सखि + स् by,

§ 293. अनङ् सौ 7-1-93 (S. K. 248) सख्युरङ्गस्य अनङादेशः स्यात् असंबुद्धौ सौ परे। "ङिच्च" इत्यन्तादेशः। So we have सखन्+स्.

Then the penultimate अ is lengthened by :—

§ 294. सर्वनामस्थाने चासंबुद्धौ 6-4-8 (S. K. 250) नान्तस्य उपधायाः दीर्घः स्यात् असंबुद्धौ सर्वनामस्थाने परे। So we have सखान्+स्

Then the final स् is dropped by :—

§ 295. हल्ङ्याब्भ्यो दीर्घात्सुतिस्यपृक्तं हल् 6-1-68 (S. K. 252) हलन्तात्परं दीर्घौ यौ ङ्यापौ तदन्ताच्च परं "सु" "ति" "सि" इत्येतदपृक्तं हल् लुप्यते, giving सखान्.

Then the final न is dropped by :—

§ 296. न लोपः प्रातिपदिकान्तस्य 8-2-7 (S. K. 236) नेति प्रातिपदिकेति च लुप्तषष्ठीके पदे। प्रातिपदिकसंज्ञकं यत् पदं तदन्तस्य नकारस्य लोपः स्यात्, giving सखा।

Note :— When the equation stands before dropping the स् we have the form सखान्स्. Now if we drop the final स् by applying the rule संयोगान्तस्य लोपः 8-2-23 (S. K. 54), no doubt the form will be सखान्, but we cannot drop the final न by नलोपः 8-2-7, for 8-2-23 is असिद्ध to 8-2-7. So we apply हल्ङ्याब्भ्यो ... (6-1-68)

1st dual and plural 2nd singular and dual. In these places the base becomes सखाय् by the continued operation of the following two Sūtras :—

S 297. सख्युरसंबुद्धौ 7-1-92 (S. K. 253) सख्युरङ्गात्परं संबुद्धिवर्जं सर्वनामस्थानं णित्कार्यकृत् स्यात्।

As the terminations behave as if they had ण् as इत्, there is Vṛddhi by :

S 298. अचो ञ्णिति 7-2-115 (S. K. 254) ञिति णिति च प्रत्यये परे अजन्ताङ्गस्य वृद्धिः स्यात्। सखै + औ = सखायौ

The word सखि when Compounded.

The Sūtra शेषो घ्यसखि (1-4-7) occurs in संज्ञाप्रकरण (Context conferring technical nouns). It is a well known fact that names occuring therein cannot be extended to words ending in the technical terms; for the rule that allows such an extension is confined to पदाधिकार, and अङ्गाधिकार, Vide पदाङ्गाधिकारे तस्य च तदन्तस्य च. So compounds ending in the word सखि cannot be excluded by the word असखि in शेषो घ्यसखि. The result is that they are घि and are declined as हरि, except in the Sarvanāmasthāna. The reason is that the rules affecting those places are 6-4-8, 7-1-92, 7-1-93, 7-2-115, which all occur in अङ्गाधिकार which extend from 6-4-1, to the end of the 7th Adhyāya.

सखि (in a compound). This word may be compounded in various ways :—The following declensions should be perused after the declension of हरि, which they follow.

KARMADHĀRAYA

शोभनश्चासौ सखा च — सुसखा (सुसखि)

सुसखा	सुसखायौ	सुसखायः
सुसखायम्	,,	सुसखीन्
सुसखिना	सुसखिभ्याम्	सुसखिभिः
सुसखये	,,	सुसखिभ्यः

(இ-ள்) உடலில் ஜ்வரம் உண்டாகும். வயிற்றில் உளைச்சல் ஏற்படும். வயிற்றில் திரட்சியும் வேதனையும் உண்டாகும். இவை பக்கசூரையின் குறிகளாகும்.

பேய்ச்சூரைக் குறிகள்.

நாபியை விரலால்சுற்றி நடுவினில் வலியுண்டாகும்
பாவிவாய் சரீரமெல்லாம் பதைத்திட வருத்தமுண்டாய்
கோபமாய் கிருமிக்கூடு கொண்டிடும் வாந்திசெய்யும்
லோபமாங் குடல்புறட்டு முயர்ந்தபேய்ச் சூரைதானே. (31)

(இ-ள்) தொப்புளைச் சுற்றிலும், நடுவிலும் வலியுண்டாகும். சரீரத்தில் வேதனையும் ஏற்படும். வயிற்றில் கிருமிகளும் ஜனிக்கும். வாந்தியும் அதிகமாக எடுக்கும். குடலும் புரட்டும். இவை பேய்ச்சூரையின் குறிகளாகும்.

கூர்மசூரை லக்ஷணங்கள்.

ஊறுமே யுதரந்தன்னி லுயர்ந்தெழூந் தாமைபோலாய்
சேருமே லொருக்காலன்றேய் சிதைந்துகா ணுமலும்போம்
வார்முலை மானே! யாங்கு வலியுண்டா மயக்கமுண்டாங்
கூர்மமாஞ் சூரைசெய்யுங் குணமென வறிகுவீரே. (32)

(இ-ள்) ஆமைபோன்ற ஒரு எழுச்சி வயிற்றில் எழும்பும். சிற்சில வேளைகளில் அது போய்விடும். வலியும் மயக்கமும் அதிகமாகக் காணும். இவை "கூர்மசூரைக்" குறிகள்.

சூலை நிதானம்.

நாபிக்கீழ் கடிகையுற்று நடுவிலா வூடேயோடித்
தாபுகைக் குழியிற்குத்தி தயங்குகைப் பிச்சிற்புக்குக்
கோபமா யுயிரைவாங்குங் கொடுங்குலைச் சூலமென்று
சாபமாய் முனியுகந்து தமிழினுற் சாற்றினாரே. (33)

(இ-ள்) நாபியின்கீழ் குத்துவலி ஏற்பட்டுப் பின்னர் உடல் முழுவதும் ஓடும். பின்னர் கைக்குழியிலும் குத்துவலி உண்டாகும். அதன்பின் கையில் தாங்கமுடியாத வலி காணும். உயிரைப் போக்கும்படியான குத்துவலி ஏற்படும். இது "குலைச்சூலை" நோயின் லக்ஷணங்களாகும்.

மேதிமூரி சூலத்தின் குறிகள்.

ஆண்குறி யடியாயுற்றங் கமன்றுகீழ் முதுகைப்பற்றிப்
பாண்கடைக் குடலைச்சுற்றிப் பரவியே வலிக்கும்போது
நாண்படு நாபிதன்னை நடுவுறச் சுழித்துவாங்கு
மேண்படு மிதனைநீயு மெதிமூரி சூலமென்னே. (34)

(இ-ள்) ஆண்குறியின்கீழ் அழற்சி ஏற்படும். பின்னர் முதுகில் வலி ஏற்படும், குடலில் வாயு குடைந்து வலியுண்டாகும். நாபியைச் சுழித்துவாங்கும்.

குறிப்பு :— மெதிமூரி என்பதன் பெயர் விளங்கவில்லை.

கெற்பசூலக் குறிகள்.

நாபிக்கீழ் புறமிரண்டும் நற்பதத் தடனே பற்றிக்
கோபமா யுடம்பதெங்கும் குடைந்திடும் வலித்துக்குத்துஞ்
சோபமாங் கர்பந்தன்னைத் தடைத்திடுந் தடித்துக்காணுந்
தாபமாங் குணங்களாகிற் றுன்கெர்ப்ப சூலமென்னே. (35)

(இ-ள்) கர்ப்பிணிகளுக்கு உண்டாகும் ரோகமாகும். வாயு நாபிக்குக்கீழ் இருபுறங்களையும் பற்றிப் பின்னர் உடலெங்கும் குத்துவலியை உண்டாக்கும். கருவை வெளியாக்கும். உடலில் தாபத்தையுண்டாக்கும். இவை "கர்ப்ப சூலைக்" குறிகள்.

நாபிச்சூலக் குறிகள்.

நாபியைச் சூழ்ந்துலைந்து நடுவயிர து வலித்துச்
சோபமா யுன்னிவாயுச் சொறுகியே வயிறுங்காலும்
லோபமாய்ப் புளித்தேக்கிட்டு வுடலது வெளுத்துதாகிற்
றுபமாய் நாபிசூல மிதுவெனச் சாற்றலாமே. (36)

(இ-ள்) வாயு வயிற்றைப்பற்றி உலைச்சலைக் கொடுத்து வலியை யுண்டாக்கும். வயிற்றிலும் காலிலும் வீக்கத்தையுண்டாக்கும். புளித்த ஏப்பம் உண்டாகும். உடல் வெளுத்துப்போகும். இவை 'நாபிச்சூலைக்" குறிகளாகும்.

பக்கச்சூலக் குறிகள்.

துக்கமாம் வலியுண்டாகுந் துரத்தியே விலாவிற்குத்துஞ்
சிக்கென மலத்தைக்கட்டுஞ் சீறியே நெஞ்சுநோவாம்
புக்கிய வன்னந்தண்ணீர் புசிப்பது மறுக்குமுந்திப்
பக்கமே நோகுமென்னிற் பக்கசூ லந்தானென்னே. (37)

(இ-ள்) பக்கங்களில் தாங்கமுடியாத வலி ஏற்படும். வாயு விலாப் புறங்களில் குத்தும். மலத்தைக்கட்டும். நெஞ்சில் வலியுண்டாகும். சாப்பாடு தண்ணீர் முதலானவைகளைத் தள்ளிவிடும். வயிற்றிலும் வலி ஏற்படும்.

இரத்தச்சூலக் குறிகள்.

மூலமேயாதியாக முரண்டெழுந் துந்திதன்னிற்
சாலவே பொருமிநெஞ்சு தடுக்கிமே லேப்பமுண்டாஞ்
சீலமா மலத்தைக்கட்டுஞ் தீபன மந்தமாகு
மோலமாங் குணங்களிரத்த சூலமென் றுரைக்கலாமே. (38)

(இ-ள்) வாயு மூலத்தில் குத்திப் பின்னர் வயிற்றில் பொருமலைத் தரும். ஏப்பம் உண்டாகும். மலச்சிக்கலும் உண்டாகும். பசி மந்திக்கும். இக்குறிகள் "இரத்த சூலை" நோயில் காணும் குறிகளாகும்.

குறிகள் :— இதில் ரத்தம் வெளியாதலைப்பற்றிக் குறிப்பிடப்படவில்லை. மூலச்சூடு அதிகரிக்கும்போது சிற்சில சமயங்களில் இரத்தம் வெளியாதலுமுண்டு.

உதரச்சூலைக் குறிகள்.

கோதுசேர் வயிறுதன்னிற் குழிபெறச் சுழியுமுண்டாம்
வாதையா யுதரம்நொந்து வலித்திடு மந்தமுண்டாந்
தாதுசேர் குழலின்மாதே! தரணியி லாயுள்நூலோ
ரோதிய குணங்களாகி லுதரத்திற் சூலமென்னே. (39)

(இ-ள்) வயிற்றில் குழியுண்டாகும்படியாக சுழித்து வயிற்றுவலி ஏற்படும். மந்தம் உண்டாகும். இது உதரசூலக் குறிகளாகும்.

உறுப்புச்சூலைக் குறிகள்.

கான்றிடு மன்னந்தன்னைக் கையடி விலாவிற்குத்து
மேன்றிடும் பசியைமாற்று மிகவியே யுதரந்தன்னி
லூன்றியே வலித்துபோவா முறுகுணங் கண்டபோது
தோன்றிடுங் கோளுறுப்பு சூலமென் றுரைக்கலாமே. (40)

(இ-ள்) வயிற்றில் சேர்ந்த ஆகாரத்தை அழற்சியுறச்செய்யும். கையின் அடிப்புறம், விலாப்புறம் முதலான இடங்களில் குத்துவலியையுண்டாக்கும். பசி மந்தமாகும். வயிற்றில் வேதனையைத் தரும். இவை உறுப்புசூலக் குறிகளாகும்.

வாதசூலக் குறிகுணங்கள்.

உந்தியிற் சுழன்றழன்று வாதியா யுதரந்தன்னில்
வெந்துயர் விதனமுண்டாய் மேனியுங் குளிர்ச்சியுண்டாய்
சந்துதாள் முதலாயுள்ள தானங்க ளுளைந்துகுத்தி
வந்திடில் வாதசூல மிதுவென வகுக்கலாமே. (41)

(இ-ள்) வயிற்றில் உளைச்சலுடன் அழற்சியும் ஏற்படும். மிக வேதனையையளிக்கும். உடலில் குளிர்ச்சியுண்டாகும். மூட்டுகள், தாடைப் புறங்கள் முதலான இடங்களில் வலியுண்டாகும். இவை வாதசூலக் குறிகளாகும்.

கோபசிங்கச் சூலைக் குறிகள்.

முகில்பெறு மேகம்போல முழங்கியோ ரிடத்தில்நில்லா
திகலுறு முதரந்தன்னி லெய்திடுங் குத்துண்டாகும்

நகில்பெறு களபக்கொங்கை நளினமென் றிருவே! கேளாய்!
சுகமது கோபசிங்கச் சூலமி தென்றுசொல்லே. (42)

(இ-ள்) இடியைப்போல் வயிற்றில் சப்தமுண்டாகி வாயு ஓரிடத்திலும் நில்லாமல் தேகமுழுவதும் சஞ்சரிக்கும். வயிற்றில் குத்துவலியையும் உண்டாக்கும். இவை கோபசிங்கச் சூலைக் குறிகளாகும்.

மூலச்சூலக் குறிகள்.

நல்லியல் முதுகந்தண்டு நாளத்தி னடியில் தோன்றி
எல்லையில் விதனமாகி யெழுந்துளைந் திருக்குங்கண்டாய்
முல்லையங் கோதைமாதே! முகங்குறு வியர்வுகொள்ளுஞ்
சொல்லிய குணங்கள் மூலச் சூலமென் றுரைக்கலாமே. (43)

(இ-ள்) முதுகந்தண்டின் அடியில் வலியுடன் உளைச்சலும் உண்டாகித் தாங்கமுடியாத வேதனையைத் தரும். முகத்திலும் வியர்வை அரும்பும். இது மூலச்சூலக் குறிகள்.

அத்திசூலக் குறிகள்.

பொங்குற்ற வாயுத்தானே வுதரத்திற் பொருமி நொந்து
தங்குற்ற பழுவெலும்பு தாரையூ டோடியேறி
மங்குற்ற மயக்கமுண்டாய் மலசலம் பிடித்துக்காணும்
அங்கத்தை வருத்தஞ் செய்யு மத்திசூலந்தா னென்னே. (44)

(இ-ள்) வாயு வயிற்றில் சேர்ந்து பொருமும். பின்னர் வலியையும் கொடுக்கும். பழுவெலும்புகள் வழியாக இருதயத்தின் பக்கங்களில் வந்து அடிக்கடி மயக்கத்தைத் தரும். மலசலம் வெளியாகாது. தேக உறுப்புக்களையும் வருத்தும். இவை அத்திசூலத்தின் குறிகளாகும்.

சதிரச்சூலக் குறிகள்.

நோக்கிடு மீரல்தன்னில் நோவுடன் விலாவிலேறும்
போக்கிடு முந்திக்கீழும் புறத்திலு மொருக்காற் குத்துந்
தேக்கமாய் நெஞ்சடைக்குஞ் சிதறியே யுதரந்தன்னிற்
றுக்கிடுஞ் சதிரசூல மிதுவெனச் சாற்றலாமே. (45)

(இ-ள்) ஈரல்குலையில் வலி ஏற்படும். விலாப்புறங்களிலும் வலியுண்டாகும். வயிற்றின் அடிபாகத்திலும் இருபுறங்களிலும் குத்துவலியுண்டாகும். நெஞ்சையடைக்கும். உதரத்திலும் வாயு தாக்கும். இவை சதிரச்சூலத்தின் குறிகளாகும்.

கிராணி நிதானம்.

வாதக்கிராணி குணம்

பொருமலிரைச்சல் செரியாமை புளித்தேயேப்ப மிகவிடுத
லிருமலரைசோ றதுகழிதல் ளிகமலமே கழிந்திடுதல்
பெருகுமபான வாய் வாயுப் பேசல் வயிறு வலித்திடுதல்
வரிசைக் குறிய பலங் குறைதல் வாதக்கிராணி யெனவாமே (46)

(இ-ள்) வயிற்றுப் பொருமல், இரைச்சல், உண்ட ஆகாரம் சீரணிக்காமை, புளித்தேப்பம், இருமல், அரைத்த சோறுபோல் கழிதல், அபானவாயு மிகுந்த சப்தத்துடன் வெளியேறல், வயிற்றில் குத்துவலி, உடல் பலம் குன்றிப்போதல் முதலான குறிகள் காணப்படில் அது வாதக்கிராணியாம்.

வாதபித்தக் கிராணி

அன்னமருந்தி லருசியதா மடுக்குந் தாகம் நாவறட்சி
துன்னுங் கழிச்சல் நெஞ்செரிப்புத் துயரம் பெருகும் கண்டூங்கும்
பன்னுங் கழிச்சல் பொறுத்து நின்று பதரக்கழியும் பதம் வீங்கும்
என்னுங் குணங்கள் வாதபித்தக் கிராணி யெனவே யியம்பிடுமே (47)

(இ-ள்) சாதம் சாப்பிடமுடியாமல் அரோசகம் ஏற்படும். தாகம் எடுக்கும். நாவறட்சியுண்டாகும் கழிச்சல், நெஞ்சுக்கரிப்பு, முதலான துன்பம் உண்டாகும். கண்கள் தூங்கும். கழிச்சல் நின்று நின்று உண்டாகும். கால்கள் வீங்கும். இவை வாதபித்தக் கிராணிக் குணங்களாகும்.

பித்தக் கிராணிக் குறிகள்

உடம்பு வெதும்பி சிறுசுரமா யுழலைத் தண்ணீர் தாகமதாய்
அடங்கு மக்கினி மந்தமதா யருசி வாந்தி நெஞ்செரிப்பா
விடங் கொள் கழிச்ச லிரைச்சலுமா யிசையுமபானங் கடுத்தெரிகிற்
றடங்கொள் விழியாய்! இதுபித்தக் கிராணி யெனவே சாற்றிடுமே (48)

(இ-ள்) உடம்பு அழற்சியுறும். லேசாகச் சுரமடிக்கும். தண்ணீர் தாகம் உண்டாகும். அக்னி மாந்த்யம் ஏற்படும். வாந்தி, நெஞ்சுக்கரிப்பு, இவைகளுடன் வயிறு கழிச்சல், இரைச்சல், ஆசனக்கடுப்பு முதலான குறிகளும் கண்டால் அது பித்தக் கிராணி என்று தெரிந்துகொள்ளவும்.

இதுவுமது

கையுங் காலுங் கனன் றெரிந்து கபமும் சுரமு முண்டாகு
நையுஞ் சரீர முதரத்தை நறுங்க வலித்துக் கழிச்சலுண்டா
மெய்யும் வியர்க்கும் அனம் வெறுக்கும் விக்கலெடுக்கும் வாந்திக்கும்
செய்புங் குணங்களிது பித்தக் கிராணி யென்று சாற்றிடுவாய். (49)

(இ-ள்) கை, கால்களில் எரிச்சலெடுக்கும். கபம் அதிகரிக்கும். சுரம் அடிக்கும். உடல் நோகும் வயிற்றுவலியுடன் கழிச்சலும் ஏற்படும். உடலில் வியர்வை அருப்பிசிற்கும். சாப்பாட்டில் இச்சையிராது. விக்கலும் வாந்தியும் உண்டாகும். இவைகளும், பித்தக்கிராணியின் குறி குணங்களாம்.

சிலேத்மக் கிராணி குணம்

உண்ட சோறு செரியாதே யுதரம் பொருமும் வேதனையாங்
கண்டந்தனிலே கபமிரையும் கைகாலயர்ந்து வியர்வையுண்டா
மண்டுங் கழிச்சல் மாக்கரைத்தாப் போலே கழியும் வலியுமுண்டாய்க்
கொண்ட சிலேத்மக் கிராணி செய்யுங் குணத்தை யுரைத்தோ மறிவீரே (50)

(இ-) சாப்பிட்ட ஆகாரம் சீரணிக்காமல் வயிற்றில் வாயு சேரும். வயிற்றில் வலியும் உண்டாகும். தொண்டையில் சளி "குர்குர்" என்று சப்தமிடும். கைகால்கள் ஓச்சலுண்டாகும். வியர்வையும் அரும்பும். மாக் கரைத்தாப்போல் வயிறு பேதி உண்டாகும் வயிற்றில் வலியும் ஏற்படும். இவை கபக்கிராணிகளின் குறிகள்.

ஆமவாதக்கிராணிக் குறிகள்

ஆமவாதக் கிராணிவகை யறியி லொருநாள் விட்டொருநாள்
சாமம் கழிந்து பகல்மாறித் தானே பொறுத்து நாலாறில்
மேவிக்கழியும் சீதமலம் வெளுப்புத்தண்ணீர் விதவிதமாய்
நோவு பொறுக்குஞ் சந்துளையும் நுவலிலபான மெடுத்திடுமே. (51)

(இ-ள்) ஒருநாள்விட்டொருநாள் காலைநேரங்கள் கழிச்சல் ஏற்படும். பகல் கழிந்தவுடன் நின்றுபோம். மலம் தண்ணீரைப்போலும், சீதத்துடன், வெண்ணிறமாகவும் அல்லது பற்பலநிறமாகவும் கழியும். மூட்டுகளில் வேதனை யேற்படும். அபானம் அடிக்கடி பறியும்.

மூலக்கிராணிக் குறிகள்

இடுப்புக் கடுத்து வயிறுளையு மிளகுஞ்சீத மிற்றிற்று
முடுக்கிற் றுயர மிகுதியுமாய் மூலங் கடுத்துக் கழிந்தடங்கு

மடுத்தே யன்னந் தனைத்தேடா தபானம் பேசிக் கழிந்தழற்றந்
தொடுக்கும் மூலக்கிராணியீது சொல்வார் வயிற்றுக் கடுப்பென்றே (52)

(இ-ள்) இடுப்பில் கடுப்புவலி, வயிற்றில் உளைச்சல், சீதம் வெளியாதல், அதிகமான வேதனை, மூலம் கடுத்துக்கழிச்சல் உண்டாகும். ஆகாரத்தில் விருப்பமிராது. வாயு பறியும். இவை மூலக்கிராணியின் லக்ஷணங்களாகும்.

சங்கிரகக் கிராணிக் குறிகள்

செப்பிய வாதபித்தச் சிலேற்பன மிம்மூன்றுன
ஒப்புறு கிராணிதன்னில் வொவ்வொரு குணமுந்தோன்றி
வெப்புறு மிரத்தஞ்சீத மிகவலி யெரிவு தாக
மிப்படிக் குணங்களாகுங் கிராணிசங் கிரகமென்னே (53)

(இ-ள்) மேற்கூறிய வாத, பித்த, கபம் இவைகளில் காணும் குறி குணங்கள் தோன்றுவதுடன் இரத்தமும் சீதமும் கலந்து அதிகமானவலி, எரிச்சல் தாகம் இவற்றுடன் மலம் கழிந்தால் இது "சங்கிரக்கிராணியின் குறிகள்" எனத் தெரிந்துகொள்ளவும்.

அதிஸார நிதானம்

வாதாதிஸாரக் குறிகள்

மலந்தான் கறுத்து வயிறழியும் வாயு மிகுதி யுண்டாகும்
கலந்தான் காய்ந்தாற் போல்காயுங் கருது முதர மந்திக்கும்
நலந்தானன்றி மெய்யுளைந்து நலிந்து மயங்கி யிளைப்புமுண்டாஞ்
சொலுந்தான் வாத வதிஸார மென்றே சொல்லுந் தோகையரே (54)

(இ-ள்) மலம் கறு நிறத்துடன் வெளியாகும். வாயு அதிகரிக்கும், உடலில் ஜ்வரமடிக்கும். பசி மந்தமாகும். உடலில் குத்துவலியுடன் மேல் மூச்சும் உண்டாகும். இவை வாதாதிஸார குறிகளாகும்.

பித்தாதிஸாரக் குறிகள்

நானாவிதமாய் மலங்கழியும் நடுவே வலித்து நோவுமுண்டா
மூனை யொழுகி நொந்திருக்கு முன்னேயழத்தி மிகக்காயுந்
தானே கைகால் வெச்செனவாந் தண்ணீர் வேண்டுந் தசையெய்தும்
பேனூர்வதுபோற் றலைசொறிவாம் பித்ததிசாரக் குணமாமே. (55)

(இ-ள்) பற்பல நிறமாகவும், விதங்களாகவும் மலம் கழியும். வயிற்றுவலி உண்டாகும். சுரம் அடிக்கும். கைகால்கள் வாட்டமுறும். தண்ணீர் தாகம் எடுக்கும். தலையில் பேனூர்வதைப்போன்ற உணர்ச்சியேற்படும். தலையையும் சொரிவான். இவை பித்தாதிசாரக் குறிகள்.

கபாதி ஸாரக் குறிகள்

அய்பதிஸாரக் குணங்களோ யறிவே பொருமி யுடல்வெளுத்துப்
பொய்யேயல்ல மெய்வியர்க்கும் பொருந்திக் கபமு மிகவுண்டாம்
நையும் குடற்போற் சீதம் விழும் நாக்கும் நீறி வழுவழுக்கும்
மெய்யே யறிவு குன்றிவரும் விக்கலெடுக்கும் மீளாதே. (56)

(இ-ள்) வயிற்றுப் பொருமல், தேகம் வெளுத்துவிடுதல், உடலில் வியர்வை முதலானவைகள் உண்டாகும். கோழை அதிகரிக்கும். குடல் நைந்தாப்போல் சீதம் மலத்துடன் விழும். நாக்கில் வழுவழுப்பு ஏற்படும். அறிவு குன்றும். தீராத விக்கலும் எடுக்கும்.

ரத்தாதிஸாரக் குறிகள்

உரத்திடு முதரந்தன்னி லுளைவுடன் வலியுமுண்டாய்
வருத்தமாய் கிறுகிறுத்து வறண்டுடல் மெலிந்து நோவாம்
முறுத்திடு மலத்தில் ரத்தமோடிரு முளைவுமுண்டாம்
மிரத்ததி சாரமென்றே யாயுள்நூ லியம்பும் வாறே. (57)

(இ-ள்) வயிற்றில் வலியுடன் உளைச்சலும் உண்டாகும். தலைச் சுற்றல், உடல் வரண்டுபோய் வலி, மலத்தில் இரத்தம் போதல், முதலான குறிகள் காணப்படில் அது ரக்தாதிஸாரமாகும்.

ஆமாதிஸாரக் குறிகள்

நாபிக்கீழ் சவ்விக்கவ்வி நலிவுற விதனமாகிப்
பாவிக்குஞ் சரீரமெல்லாம் பரதவித் திளைப்புமுண்டாஞ்
சீவிக்கும் பொசிப் பருமற் சீதமே கழியுமாகி
லாவிக்கு ளமுதே சொன்னோ மாமாதி ஸாரமாமே (58)

(இ-ள்) வயிற்றினடியில் சவ்வுதலைப்போன்ற வலியுண்டாகும். சரீரம் நிலைகொள்ளாமல் மேல் மூச்சும் உண்டாகும். ஆகாரத்தில் விருப்பமிராது. மலத்துடன் சீதம் விழும். இக்குறிகள் கண்டால் "ஆமாதிஸாரம்" என்று தெரிந்து கொள்ளவும்.

அதிஸார வாயுக் குறிகள்.

குடற்புரண் டிரைந்து நொந்து குறுக்கிளில் விலாவிற்குத்தி
யுடற்பலங் கட்டுக் கைகா லோய்ந்து மேற் புளித்தேக்கிட்டுப்
பிடித்தன்னம் வேண்டாதாகில் பெருத்த சோற்றுக்கழிச்ச
லடிக்கடிக் காணுங் கண்டா யதிசார வாயுவாமே. (59)

(இ-ள்) குடல் புரண்டு, இரைச்சலுடன் வலியேற்படும். வாயு விலாப் புறங்களில் குத்தல் வலியையுண்டாக்கும். பலம் குறையும். கைகால்கள் ஓயும். புளித்தேப்பமுண்டாகும். ஆகாரத்தில் இச்சையிராது. சாப்பிட்ட ஆகாரம் அப்படியே கழியும். இவை அதிஸார வாயுவின் குறிகளாகும்.

கஷ்டசாத்யமான அதிசாரக் குறிகள்.

பாலனில் விருத்தந்தன்னிற் பழகிய முதுமை தன்னிற்
கோலமாங் கிராணி சேரும் புருடர்க்குக் கொம்பனார்க்கு
வாலையிற் கருப்பந் தன்னிற் வளர்ந்தரு திகையிற் சேருங்
காலமீ தந்தரோகங் கட்டசாத் தியமென்றே. (60)

(இ-ள்) கிராணி அதிஸாரம் புருஷர்களுக்குப் பாலவயதிலும் விருத்த வயதிலும் வரும். பெண்களுக்குப் பாலவயதிலும், கர்ப்பகாலத்திலும், பிரஸவித்த பின்பும் வரும். இதில் புருஷர்களுக்கு விருத்தாதிசாரமும் பெண்களுக்குச் சூதிகாதிஸாரமும் கஷ்டஸாத்யம் என்று தெரிந்துகொள்ளவும்.

கர்ப்ப ரோகம்.

வஞ்சனை தன்னினாலும் மருந்திடு தன்னினாலும்
மொஞ்சிடு சரீர வேட்கை யுறுதிசெய் தண்டிப்பாலும்
அஞ்சலாம் பிள்ளைப் பேறி லடங்கிய இரத்தத்தாலும்
மிஞ்சிய வாயுவாலுங் கருப்பநோய் மேவுமென்னே. (61)

(இ-ள்) வஞ்சனைகள் செய்வதனாலும், பெண்களின் கை விஷத்தினாலும், காமவேட்கை அதிகரிப்பதனாலும், பிள்ளைப் பிறக்கும்போது காணும் இரத்தம் உள்ளேயே அடங்கிவிடுதலாலும், வாயு அதிகரிப்பதனாலும் கர்ப்பநோய் ஸ்திரீகளுக்குச் சம்பவிக்கின்றன.

கர்ப்பச்சூரைக் குறிகுணம்.

பொருமித் திரண்டு கீழ்வயற்றிற் புண்பட்டமூந்தஞ் சீழ்கொண்டு
மருவிப் புணருங் காலத்தில் வலிக்க மயக்க மாருதே
யுருவிப் பிழிதல்போல் மேனி யுலர்ந்து தியங்கி யொடுவுண்டாங்
கருவையழிக்குங் கொடியிடையே! கருப்பசூரை யெனக்கருதே. (62)

(இ-ள்) ஸ்திரீகளின் வயிற்றில் திரண்டு ஒரு கட்டி ஏற்பட்டுக் கீழ் வயிற்றில் சஞ்சரிக்கும். புண்ணைப்போல் வலிகொடுக்கும். சம்போக காலத்தில் குத்துவலியைத்தரும். மயக்கமும் உண்டாகும். உடப்பு வரண்டுபோம். இவை கர்ப்பசூரைக் குறிகள்.

கர்ப்ப விப்புருதி.

திரண்டு புழுக்கையென வுருண்டு தீய்ந்துக்கருகி மலப்வீழும்
வருந்தி யுடம்பு வறண்டெலும்பு வற்றுந்தாரை சீழ்வடியு
முருண்டு வலிக்குங் கர்ப்பமதை யொடுக்குங் கெடுக்குந் தாதட்கும்
திரண்டகர்ப்ப விப்புருதி செய்யுங் குணமென் றறிவீரே. (63)

(இ-ள்) மலம் புழுக்கைபோல் திரண்டு உருண்டு, தீய்ந்து கருத்து வீழும். உடப்பில் வேதனையும் வரட்சியும் உண்டாகும். எலும்பு வற்றும். மர்ம ஸ்தானத்திலிருந்து சீழ் வெளியாகும். கர்ப்பாசயத்தில் வாயுதிரண்டு, உருண்டையாகிக் கர்ப்பத்தையொடுக்கும். தாது க்ஷீணமுண்டாகும். இவை "கர்ப்ப விப்புருதி"க் குறிகளாகும்.

கர்ப்ப சூலைக் குறிகள்.

திரண்டுகீழ் வயிற்றைப் பற்றி சிக்கிநின் றிரத்தம் வீழ்ந்து
புரண்டு தான் வலிக்கலாகும் போசனம் வெறுக்கலாகும்
வரண்டுட லத்தியாகி மயங்கெட வுலர்தலாகு
முருண்ட முன் றுளைதலாகு முறுகெர்ப்ப சூலையென்றே. (64)

(இ-ள்) வாயு திரண்டு அடிவயிற்றைப் பற்றி இரத்தத்தை மர்ம ஸ்தானத்தின் வழியே வெளியாக்கும். அப்போது வலியும் உண்டாகும். ஆகாரத்தை தள்ளும் உடல் வரட்சியாகி மெலிந்துபோம். வயிற்று உளைச்சலும் ஏற்படும். இவை கர்ப்ப சூலைக் குறிகள்.

வேறு.

பொருமிப் புரளுங் கீழ்வயிறு புண்போல் நோகு முடம்பெங்கு
முருவக் குத்துங் குடைவுண்டா முயருஞ்சுரமுந் தலைவலியும்
பெருகப் பெருக வுண்டாகும் பேறுங் கருவையழிப்பிக்குந்
திருவைப் பொருதுஞ் சேயிழையே! சேரும் கெர்ப்பசூலமிதே. (65)

(இ-ள்) ஸ்திரீகளின் அடிவயிற்றில் பொருமல் ஏற்பட்டு அது புரளும். கீழ்வயிறு புண்போல் நோகும். உடம்பில் குத்துவலியுண்டாகும். சுரம், தலை வலியும் அதிகரிக்கும். கர்ப்பத்தையும் அழிக்குந் தன்மையுள்ளது. இவை "கர்ப்ப சூலைக்" குறிகளாகும்.

கர்ப்பச் சுரோணிதர்.

திரண்டு புரண்டு கீழ்வயிற்றில் திங்கள் முழுக்கில் வலியுண்டா
மருண்டு குருதி குறுகிவரும் வாய்நீரூறு மயங்கிவருந்
திரண்டு சிலநாட் சிக்கிநிற் கும் திறமாங் கருவை யழிப்பிக்கு
முருண்ட கர்ப்பச் சுரோணிதமென் றுரைக்குங் குணங்கண் டறிவீரே. (66)

(இ-ள்) ஸ்திரீகளின் கீழ்வயிற்றில் வாயு திரண்டு உருண்டையாகி மாதா மாதம் தீட்டாகும்போது தாங்கமுடியாத வலியைக் கொடுக்கும். தீட்டு அதிகமாக ஆகாது. வாயில் உமிழ்நீர் அதிகமாகச் சுரக்கும். மயக்கம் வரும். தீட்டு விட்டுவிட்டு வரும் கர்ப்பத்தையும் அழிக்கும். இவை கர்ப்ப சோணிதக் குறிகளாகும்.

கர்ப்ப வாயுக் குறிகள்.

பொருமி இரத்தந் தனைமரித்துப் போத வுதரம் வலியுண்டாய்
குருதியழியில் வலிதீருங் கூடுங் கெர்ப்பந் தனையழிக்கும்
வருடி யிடுப்புக் குடைந்துளையு மலத்தை மிகவுமிறுக்கி நிற்கும்
பெருகப் பணைக்குங் குவி முலையாய்! பேசுங் கெர்ப்ப வாயுவிதே. (67)

(இ-ள்) தீட்டு சரியாக ஆகாமல் வலியைத் தரும். தீட்டு நன்றாக வெளியானால் வலி நிற்கும். கருவைத் தரிக்கவிடாமல் செய்யும். இடுப்பு வலியுண்டாகும். மலத்தைக் கட்டும். இவை கெர்ப்ப வாயுவின் குறிகள்.

சல கர்ப்ப வாயு.

சூத்திர வுதான வாயு வுதரத்திற் றுன்னி யொத்தும்
நீர்த்தடைப் பட்டு நொந்து நின்று நீர் சிறுத்து வீழ்ந்து
மாத்திரை முதுகந் தண்டு வலித்திடுங் கர்ப்பம் கேடாஞ்
சாத்திர மயிலே! கேளாய்! சலகர்ப்ப வாயுவாமே. (68)

(இ-ள்) உதானவாயு வயிற்றில் சஞ்சரித்து, வலியையுண்டாக்கும். சிறு நீர் தடைப்பட்டுக் கொஞ்சமாக வலியுடன் வீழும். முதுகுத்தண்டில் வலி ஏற்படும். கர்ப்பத்தை யழிக்கும். இவை "சல கர்ப்ப வாயுக்" குறிகள்.
(சலம் – சஞ்சரிக்கின்ற)

ஆம கர்ப்பவாயுக் குறிகள்.

மண்டு முதரத்திட் சீதம் வளர்ந்து வயிறு மடிப்புமுண்டாய்
பண்டை மலமுந் தடைப்பட்டுப் பலகால் வலித்து வேதனையாய்க்
கொண்ட கர்ப்பங் கொள்ளாமல் குலைக்குஞ் சீதம் மலத்தில் விழுங்
கெண்டை விழியாய்! ஆமத்திற் கெர்ப்ப வாயு வெனக் கருதே. (69)

(இ-ள்) வயிற்றில் சீதம் அதிகரிக்கும். வயிற்றில் மடிப்பு உண்டாகும். மலச்சிக்கல் ஏற்படும். வயிற்றில் வலியும் உண்டாகும். கர்ப்பம் தரிக்காது. மலத்துடன் சீதமும் போம். இவை "ஆம கர்ப்ப வாயுங்" குறிகளாகும்.

(ஆமம் – ஆகாரம் சீரணியாமை)

கர்ப்பாக்கினிக் குறிகள்.

வந்தே யுதரந் தனில் வலித்து வெருஞ் சுரமுங் காந்தலுமாய்
நொந்தே மேனி வறண்டுலர்ந்து நோக்குங் கர்ப்பந்தனை யழிக்கும்
தந்தேரிடையா ! யிகுணங்கள் சாரிற் கர்ப்பாக்கினியென்ன
மந்தர் நிலஞ்சேர் பொதிகைமலை வாழு முனிவ னருள்செய்தான். (70)

(இ-ள்) வயிற்றில் வலியுண்டாகும். ஜ்வரமும், எரிச்சலும் உண்டாகும். உடல் வலியுடன் வறண்டுபோம். கர்ப்பத்தை யழிக்கும். இவை கர்ப்பாக்கினி இலக்ஷணங்களாம்.

கர்ப்பக் கிரிமிக் குறிகள்.

கடுக்கு முதரந் தனிற் சுழற்சிக் காய்போல் மிதக்கு மருவெருக்குங்
கொடுக்கு மசனம் வாந்திக்குங் குறுகி வருநாள் மிகவலிக்கு
மடுக்குங் குருதி நிறமாறு மாதர்க்கிக் கருவை நாடோறுங்
கெடுக்குங் கெடுக்குங் குயில்மொழியே! கெர்ப்பக் கிருமியிவையாமே. (71)

(இ-ள்) அடிவயிற்றில் வலியுண்டாகும். வயிற்றில் சுழற்சிக்காய்போல் வாயு திரளும். சாப்பாட்டில் அருவருப்பு ஏற்படும். சாப்பிட்ட ஆகாரம் வாந்தியாகும். தீட்டாகும்போது வயிற்றுவலியும் உண்டாகும். தீட்டின் நிறமும் மாறும். கருவை அழிக்குந் தன்மையுள்ளது. இவை கர்ப்பக் கிருமியின் இலக்ஷணங்களாம்.

குறிப்பு:— மேற்கூறிய லக்ஷணங்கள் கிருமி உடலில் சேர்வதனுல் உண்டாவது போலும்.

வாயுந் திரட்சிக் குறிகள்.

இருவிலாவதனின் நெஞ்சி னெலும்பின் கீழ் நடுவயிற்றிற்
றிருவுலாவுந்திக் கீழ்மே லிடப்புறந் தன்னிற் செந்நீர்
பொருவிலா வாயுவோடு பொருந்தியே திரண்டு நொந்து
மருவிய நாளின் மேலும் வந்திடுங் குணத்தைச் சொல்வாம். (72)

(இ-ள்) வாயுந் திரட்சி ஸ்தானங்கள்:— ஸ்திரீகளின் இரு விலாபுறங்கள். நெஞ்செலும்பிற்குக் கீழ், நடு வயிறு, தொப்புளுக்கு மேல்புறம் அல்லது கீழ்புறம், இடப்புறத்திலும் வாயுப் பொருமி இரத்தத்துடன் கலந்து உருண்டையான வளர்ச்சி ஏற்படும். வலியும் உண்டாகும்.

திரட்சிக் குறிகள்.

நாமிணை றுலரும் நாவு நற்சுவை யிரண்டு மாறு
மாவலாய் பசிக்குமன்றி பந்திக்கு மங்கங் காயு
மேவுகை யடியில் நெஞ்சில் விலாவினில் முதுகில் குத்தந்
தாவிய பொசிப்புக் கொண்டால் மாந்திடுஞ் சரீரம் வற்றும் (73)

கண்ணொளி குறைந்து காணுங் கனக்கவே வருத்தங் காணும்
பெண்ணிட மிந்தரோகம் பெருகவுண் டாகக் காணுந்
தண்ணிய விரத்தந்தன்னில் வாயுவே சேர்ந்தொன்றுகி
நண்ணிய திரட்சைகாணு மென்பது நவிலு நூலே. (74)

(இ-ள்) நாக்கு உலர்ந்துபோம். சுவையும் வேறுகும். பசி ஏற்பட்டாலும் ஆகாரம் சீரணியாமல் மந்தித்துப்போம். உடம்பில் லேசாக ஜ்வரமடிக்கும். கையின் கீழ்புறம், நெஞ்சு, விலாப்புறங்கள், முதுகு முதலான இடங்களில் குத்து வலியுண்டாகும். சரீரம் இளைக்கும். கண்களில் பார்வையும் குறையும். மிக்க வேதனையைத் தரும். இது ஸ்திரீகளுக்கு ஏற்படும் ரோகமாம். இரத்தத்துடன் வாயு சேர்ந்து இந்த நோயையுண்டாக்கும்.

நீராம்பல் ரோக நிதானம்.

மார்பு கீழ் வயிறு தோன்றி வளைப்பட வீக்கமாகி
நேரொத்தக் காயம் வற்றி நிற்பது நாவும் பல்லும்
நீர்வற்றித் தண்ணீர் தேடும் நிலைவற்றுப் பல்லுங் கோர்க்கும்
வார்கட்டு முலையாய்! சொன்னேன் வயிற்றில் நீ ராம்பலாமே. (75)

உடம்பதுவந்துள் ளிருமலுண்டா யுதரம் வீங்கி நாவறண்டு
தடங்கண் வெளுத்துப் புறங்காலுந் தடித்து வீங்கித் தாகமுமாய்
அடர்ந்தே மூச்சுத் துடர்ந்தோடு மயதி மிகவு முண்டாகு
மடந்தாய்! சொன்னோம் நீராப்பல் வருத்துங் குணத்தின் வரலாறே.

இயங்குங் கீழ்வயிறு தன்னி லிருந்திடுந் திரட்சி யீரல்
மயங்கி வாய் நீர் சுழற்றும் வாய்வழுவழுத்துக் காட்டும்
புயங்கிள ருடப்பு வற்றும் பொருத்து நொந் துளையுமாகில்
வயங்கொள்நீ ராம்பலென்று வளம்பெற வுரைக்கலாமே. (77)

(இ-ள்) மார்புக்குக்கீழே வயிற்றில் வீக்கமுண்டாகும். தேகம் இளைக்கும். நாக்கும் பல்லும் உலர்ந்து தண்ணீரைத்தேடும். அடிக்கடி மயக்கம் ஏற்படும் மேலும் இருமல் வயிறுவீக்கம், நாவறட்சி, கண்களில் வெளுப்பு, புறங் காலில் வீக்கம், தாகம், மூச்சுத்திணறல், சரீரவாட்டம் முதலானவைகளும்

காணும். கீழ்வயிற்றில் திரட்சியான வீக்கம் வாயில் நீர் ஊறல், வாயில் வழவழுப்பு, உடம்பு இளைப்பு, மூட்டுகளில் வலி, இவைகள் உண்டானால்கூட அதுவும் "நீராம் பலின்" லக்ஷணங்களாகும்.

பேராம்பலின் குறிகள்

வீங்குஞ் சலமும் மிகக் கோர்க்கும் மிகுந்தே பொருமு முடப்பெங்கும்
வாங்த முதகந் தலைத் தேடு மறுகித் துயர மிகுந்திருக்குந்
தூங்தங் கண்ணுமேல்மூச்சுஞ் சுவையிற் புளித்தாப் போலிருக்கு
மேங்கு மிகவே பேராம்ப லிதுவே செய்யுங் குணமாமே. (78)

(இ-ள்) உடலில் நீர்கோர்த்து வீங்கும். வயிற்றுப் பொருமல் ஏற்படும். தண்ணீர் தாகமேற்படும். அதிக வேதனையைத்தரும். தூக்கம் உண்டாகும். மேல் மூச்சுவாங்கும். வாயில் புளிப்புச்சுவையுண்டாகும். இவைகள் "பேராம்பலின்" குணங்களாகும்.

வெப்புப்பாவைக் குறிகள்

குணமுள்ள குளிரால் வெற்பால் குறியுடனிடப்பாகத்தில்
நிணமுட னீநங்கூடி நிமிர்ந்தெழுந்து (வாமி) போலா
யுணவினைப் புறட்டி யேறு முயர் குடல் வலித்து நோகு
மணவிய வெப்புப்பாவை யிதுவென வறிகுவீரே. (79)

(இ-ள்) அதிகமான குளிர், உஷ்ணம் இவைகளால் அடி வயிற்றின் இடது பக்கத்தில் ஊன் தண்ணீர் சேர்ந்து வீங்கும். உணவைத் தள்ளும். குடல் வலியும் உண்டாகும். இவை வெப்புப்பாவையின் குறிகளாம்.

அகுவை நோய்

உரைக்குமேல் வயிற்றைப்பற்றி யுருட்டியே யிடிஞ்சில்போலத்
தூக்குமோர் திரட்சி யுண்டாஞ் சேர்த்திய மிகவு முண்டாம்
நிரக்கவே மயிர்க்கா லெல்லாம் நெரித்துடல் சிலித்துக் காணு
மிறக்கமி லகுவை நோவா மென்றுதா னியம்பினோமே. (80)

(இ-ள்) மேல் வயிற்றின் மேல் உருண்டு திரண்ட (பின்) அகலைப்போன்ற வீக்கம் உண்டாகும். மயிர்க்கால்கள் சிலிர்க்கும் நித்திரையும் அதிகமாகும். உடம்பு பலஹீனம் உண்டாகும். இவை "அகுவை" நோயின் குணங்களாம்.

அட்டவீகை லக்ஷணங்கள்

பந்துபோல் நெய்யப்பம்போற் பருத்தெழுந் துதரந் தன்னில்
வந்து தானெஞ்சி லேறும் வாய்தனிற் சுவையும் மாறும்

சந்ததா னுழைந்து சீதம் மலத்தினைச் சார்ந்து வீழு
மிந்த நோய் சிலேற்பக் கட்டா லெழுமட்ட வீகை யென்றே (81)

(இ-ள்) வயிற்றில் பந்தைப்போலவும், நெய்யப்பம் போலவும், வாயுப் பொருமல் உண்டாகி நெஞ்சில் ஏறும். வாயின் சுவையும் மாறும். மூட்டுக்கள், தாள் முதலியவிடங்களில் வலி ஏற்படும். மலத்துடன் சீதம் போகும். இது கபசம்பந்தத்தினாலேற்பட்ட "அட்டவீகை" என்ற நோயாகும்.

கவுசை நோயின் குறிகள்

வருமனம் வெறுத்துக்காட்டி வளர்புனல் தாகங்காட்டி
வருமலஞ் செறுத்துக்காட்டி வாயினீரூறிக் காட்டி
யுருவுநற் பிடரிமட்டு மதைத்துயர் வயிறு வீங்குங்
கருவினை யழிக்குஞ் சொன்னேங் கவுசையென் றறிகுவீரே (82)

(இ-ள்) மனம் வெறுத்துப்போம். தாகவறட்சியுண்டாகும். மலச் சிக்கல் உண்டாகும். வாயில் நீரூறும். வயிறு முதல் பிடரிவரை வீக்கம் உண்டாகும். ஸ்திரீகளின் கர்பத்தையும் அழிக்கும் தன்மையுள்ளது. இவை "கவுசை" நோயின் குறிகளாகும்.

கவுசையில் ஆண், பெண் அறியும் விதம்

உற்றிடும் வலப்பாகத்தி லூர்ந்ததுப் பதைக்கு மீரல்
பற்றியே தளர்ச்சி காட்டும் பதித்தவாண் கவிசையென்க
மற்றிடப் பாகந்தன்னில் மறுத்ததுப் புறட்டிநாநீர்
வற்றியே களைக்குமாகில் மருவுபெண் கவிசையாமே. (83)

(இ-ள்) வலப்புறத்தில் வீக்கம் ஏற்பட்டு ஈரலைப் பற்றித் தேக அயர்வைக் கொடுக்கும். இது ஆண் கவுசை நோய்க் குறியாகும்.

இடப்புறத்தில் வீக்கம் ஏற்பட்டு நாவறட்சி ஏற்பட்டுக் களைப்புத் தோன்றினால் அது பெண் கவுசையின் குறியாகும்.

பீலிகைக் குறிகள்

மலத்தையிறுக்கு மந்திக்கும் வலுவா யுதரந்தனிற்புரளும்
பலத்தைக் குறைக்கு மீரலொடு பெருகக் கனத்துத் திரண்டேறு
முலர்த்து மசனங் குறைந்துவரு மோங்காரித் தேப்பம் புளிக்குங்
குலத்திற்பெரிய பீலிகையெனக் கூறும் பொதிகைக் குறுமுனியே. (84)

(இ-ள்) மலச்சிக்கலுண்டாகும். ஆகாரம் சீரணிக்காது. வாயு வயிற்றில் புரளும். பலஹீனம் ஏற்படும். ஈரல் கனத்து வீங்கும். சாப்பாட்டையும்

தள்ளும். ஒக்காளம், புளித்தேப்பம் முதலியவைகளேற்படும். இவை பீலிகை ரோகக் குறிகளாகும்.

சோணிதத் திரட்சிக் குறிகள்

உந்திக்குளுதரம் புக்கி யுவாமியோன் றிருக்கு மோடிச்
சந்துக்கே விறுவிறுத்துத் தானுடல் நடுங்கி வியர்க்கும்
அந்தமா முடம் பழற்று மறுகியே சத்தி தோன்று
மிந்தநோய் சுரோணிதத்தின் திரட்சியென் றியம்பலாமே. (85)

(இ-ள்) வயிறு ஒட்டிவிடும். வாயு மூட்டுக்களில் வலியையுண்டாக்கி "விறுவிறு" என்று கடுக்கும். தேகத்தில் நடுக்கம், வியர்வை, உடம்பெரிச்சல், வாந்தி முதலான குறிகளும் காணும். இவை சோணிததிரட்சியின் குறிகளாகும்.

உதர தோஷ நிதானம்

பெருவயிற்றின் குறிகள்

கருவியு மந்தம் பற்றிக் கையடி யுடம்பு வற்றிப்
பெருகிய வுதரந்தானும் பெறப்பெற பொருமி விம்மி
மருவிய வுணவு மாறி மலத்தையும் பிடித்துக் காணிற்
பெருகிய வுதர தோஷம் பெருவயி றென்னலாமே. (86)

(இ-ள்) அக்கினி மந்தமாகி, கையின் கீழ்பாகம் உடம்பு முதலிய இடங்கள் வற்றிப்போய், வயிறு பெருக்கும். வயிற்றுப் பொறுமல், அரோசகம், மலச்சிக்கல் முதலான குறிகளும் காணும். இவை பெருவயிற்றின் லக்ஷணங்கள் ஆகும்.

மகோதரக் குறிகள்

அங்கமு மடைக்க வீங்கி யுரமெலிந் தாகமாகி
மங்கிய வுதரந்தன்னில் வாயுவுஞ் சலமுங் கோர்த்துக்
கங்குல் சேர் நேரமானால் கடுகவே வாந்தி பண்ணு
மிங்கிதங் குலவு மானே! மகோதர மென்னலாமே (87)

(இ-ள்) உடல் முழுவதும் வீங்கி மார்புப்பக்கம் வற்றி தாகம் அடிக்கடி யுண்டாகும். வயிற்றில் வாயுவும் நீரும் சேரும். இரவினில் அடிக்கடி வாந்தி பண்ணும். இவை மகோதரத்தின் லக்ஷணங்களாகும்.

இதுவுமது

காலுடன் புறங்கால் மண்ணைத் தூப்புடன் வயிறு கைகண்
சால நெஞ்சிடத்து முந்தித் தனத்திலும் வீங்கும் பின்னைச்
சீலமா மலங்கள் சிக்கி மூத்திரஞ் சிறுக்கு மாகில்
மாலிரு பதத்தினானே மகோதர மென்னலாமே. (88)

(இ-ள்) கால், புறங்கால், வயிறு கை, கண். நெஞ்சு, தனம் முதலான பற்பலவிடங்களிலும் வீக்கம், ஏற்படும். மலச்சிக்கலேற்பட்டு மூத்திரம் சரியாக இறங்காது. இக்குறி மகோதரத்தில் காணும்.

இதுவுமது

தடங்கண் சிவந்து நாவறண்டு தண்ணீர் வேண்டித் தகையெய்தி
விடிந்த பொழுதில் மிகவிம்மி மூச்சுவிடவே மிகவரிதாய்க்
கடந்த பதத்திற் கோசத்திற் கனத்து மலநீர் சிறுத்து தென்னிற்
றுடந்த குணங்கள் மகோதரத்தின் றெருகுதி யெனவே யறிவீரே, (89)

(இ-ள்) கண்கள் சிவந்து, நாவறட்சியேற்பட்டுத் தண்ணீர் தாக மெடுக்கும். மேல் மூச்சு வாங்கும். விடியற்காலையில் மார்பு கனத்துச்சுவாசிக்க முடியாது. கால்கள், ஆண்குறியின் அடிப்புறம், முதலான இடங்களில் வீக்கம் ஏற்பட்டு, மலம், நீர் இவைகளும் தடைபடும். இக்குணங்களும் மகோதர ரோகத்தில் உண்டாகும்.

குண்டலவாயுக் குறிகள்

கண்டிக்கு முதரந் தன்னிற் கனத்திடும் கூப்பிட் டோடும்
விண்டிச்சை விருப்பித் தின்னி மிகுந்திடு முருண்ட மூன்று
தெண்டித்துச் சிதறிப் பின்னுஞ் சிதைந்துடல் பரந்தடங்கிக்
கொண்டுற்ற குத்துண்டாகுங் குண்டல வாயுவாமே (90)

(இ-ள்) அடிவயிற்றில் கனமுண்டாகி வயிறு இரையும். ஆகாரத்தில் இச்சையதிகரிக்கும். சீரணம் ஆகாது. உடலில் வாயு அதிகரித்து குத்து வலியையும் ஏற்படுத்தும்.

உதரவாதக் குறிகள்

பொருந்திய வாயுத்தானே பூரித்து வயிறு விம்மி
வருத்த வெப் பிசமதாகி மலசலந் தன்னைக் கட்டுந்
திருந்திய சரீரந் தன்னிற் செயல் கெடு முணர்வு மாறு
மிருந்திடு முதரவாத மிவை யென வியம்பலாமே. (91)

(இ-ள்) வாயு தேகத்தில் அதிகரித்து வயிற்றுப் பொருமலைத் தரும். மலசலம் வெளியாகாது. அன்றாட வேலைகளைச் செய்ய வியலாது. உணர்ச்சி குறையும். இவை "உதரவாதக்" குறிகளாகும்.

அக்கினி மந்தத்தின் குறிகள்

மலமுங் கழியும் கிறுகிறுக்கும் வறண்டே வயிறு வலித்துழையுஞ்
சலமு மிகவே சிவந்திறங்குஞ் சிறுக விரத்தம் மலத்தில் விழும்

பலமுங் குறைந்து நயன முகம் பேதப் படவே வலித்தவரு
மலையுங் குணங்களிது கண்டா லக்கினி மந்த மெனலாமே. (92)

(இ-ள்) அடிக்கடி பேதியாகும். மயக்கமேற்படும். வறட்சியுடன் வயிற்றுவலியேற்படும். சிறுநீர் சிவந்து இறங்கும். மலத்துடன் இரத்தம் போம். பலம் குறைவடையும். முகம், கண்கள், இவைகள் மாறுதலடைந்து வலியும் ஏற்படும். இவை "அக்கினி மந்தத்" தின் குறிகளாகும்.

குறிப்பு :— இச்செய்யுளில் ஜடராக்னி மந்திப்பதைப் பற்றிக் கூறப்படா விட்டாலும், அஜீர்ண பேதிக்குக்காரணமாக இதனைக் கூறப் பட்டிருக்கிறது. ஆகவே பேதியிருந்தால் அக்கினி பலக்குறைவு ஏற்படுகிறது என்று தெரிந்துகொள்ளவேண்டும்.

இதுவுமது

உண்டியிற் பொருமலாகு முடன் விடு வித்தலாகுங்
கொண்டுதான் மலங்கழிந்து கொதித்திடும் வெடித்து நாறு
மண்டியே வெளுத்துக் காயம் மயங்கெட வுலர்தலாகு
மண்டர்முன் னுரைத்தார் மாதே! யக்கினி மந்த மென்றே (93)

(இ-ள்) சாப்பிட்டால் வயிறு பொருமும். உடனே சூடாகப் பேதியாகும். மலம் துர்நாற்றமடிக்கும். உடல் வெளுத்துப்போம். இளைப்பும் உண்டாகும். இவைகளும் அக்கினிமந்தக் குறிகளாம்.

அக்கினி மந்த வாயுக் குறிகள்

வந்து மிகுந்து பசி பெழும்பும் வயிறுமழலு மந்திக்குஞ்
சிந்தை யதனில் நினைந்த தெல்லாஞ் செல்லுஞ் செரிக்கவொட்டாது
நொந்து வயிறு மிகப் பொருமி நுரையா விரைந்துக் கழிச்சலுண்டா
மிந்தக் குணமக் கினிமந்த வாயு வெனவே யியம்பிடுமே (94)

(இ-ள்) பசி அதிகரித்து வயிற்றில் காந்தல் உண்டாகும். சிற்சில சமயங்களில் மந்தமும் ஏற்படும். வாய்க்குப் பிடித்தவைகளைச் சாப்பிட்டால் அவை செரியாது வயிற்றுப்பொருமலுடன் வலியையும் உண்டாக்கும். நுரைத்துக் கழிச்சலேற்படும். இவை "அக்கினி மந்த வாயு" வின் குறிகளாம்.

அக்கினி வாயுக் குறிகள்

நீண்டு பசி மிகுந்து நின்றுவயி றுலிலைபோல்
வேண்டினது தின்ன விருப்புமே — மீண்டுமது
சந்துகளெல்லா முளைந்து செரியாமற் சத்திக்கு
மந்திரமா மக்கினி வாயு (95)

(இ-ள்) அதிகமான பசி உண்டாகும். வயிறு ஆலிலையைப் போலாகும். வாய்க்கு இஷ்டமானதைத் தின்னவாசைப்படுவான். மூட்டுகளில் வலியைத் தரும். உண்ட ஆகாரம் ஜீரணிக்காமல் வாந்தி செய்யும். இவை அக்கினி வாயுவின் குறிகளாகும்.

குழந்தைகளுக்கேற்படும் மாந்த ரோகத்தின் குறிகள்

பொருமுங் கழியும் புரண்டு வலியுண்டா
மருவி முலை யுண்ணு தயரும் வெருவிமிகச்
சத்தி செய்யுங் கண்குழியுந் தான் மயங்கி யேவருந்து
மித்திரமா மாந்த மிது காண். (96)

(இ-ள்) வயிற்றுப் பொருமல் ஏற்படும். கழிச்சல் உண்டாகும். வயிற்றில் உளைச்சலேற்படும். குழந்தை தாய்ப்பால் குடிக்காமல் சோர்வடையும். வாந்தி உண்டாகும். கண்கள் குழிவிழும். மயங்கும்.

அற்றறு வாயுவின் குணம்

பத்தியம் கொண்டபோது பலப்பட மலமுந் தள்ளி
நித்தமும் புளித்தேக்கிட்டு நெஞ்சது கரித்துக் காணுஞ்
சத்தியும் தளர்ந்து காணுஞ் தருகிடா தபனம் பேசு
மத்தனைக் குணமுங் கண்டா லற்றறு வாயுவென்னே. (97)

(இ-ள்) பத்தியமாக ஆகாரம் உட்கொள்ளும்போது அது சீரணமாகாமல் கழிச்சலெடுக்கும். தினமும் புளித்தேப்பம் உண்டாகும். நெஞ்சுக் கரிப்பும் ஏற்படும். வாந்தியெடுக்கும். சப்தத்துடன் அபானவாயு பரியும். இவை "அற்றறு வாயு" வின் குறிகளாகும்.

குறிப்பு:— அற்றறு வாயு-முற்றும் தீராத வாயு என்று பொருள்.

குடல்வாயு லக்ஷணம்

குடலில் வலிக்கும் காலுளையுங் குமுறு மிரையு மந்திக்கு
முடலிலடங்கி யோடி நிற்கும் மொருக்காலன்றிப் புரண்டிருக்குங்
கடலிற் றாங்க மது போலக் கலக்கு மூடே வாதை செய்யுந்
திடனிற் பெருத்த வாரால் போலே சிதை (யுங்) குடலில் வாயுவிதே. (98)

(இ-ள்) குடலில் வலியெடுக்கும். கால்களில் குடைச்சல் வலி ஏற்படும். வயிற்றில் பொருமலும், இரைச்சலும், மந்தமும் உண்டாகும். வாயு தேகம் முழுவதும் சஞ்சரிக்கும். வயிற்றில் அலை அடிப்பதைப்போன்ற ஆரவாரம் உண்டாகும். மிகவும் வேதனையைக் கொடுக்கும். வரால் மீனை யொத்த பெரிய

பொருமல் வயிற்றிலுண்டாகிப் பின்பு சிதையும். இவை குடல் வாயுவின் குறிகளாகும்.

ஆமவாயு (தக்) குறிகள்

குறுக்கொடு முதுகந்தண்டு குடைவிலா விருகைமூல
முறுப்புறப் பாகவிட்டு உள்ளுள்ளே குடைந்து நொந்து
இறுகிமார் பினிற் பிடித்து யிரைந்துமே லெப்பமிட்டு
மறுப்படப் புரட்டிபேறும் ஊராம வாயுவாமே. (99)

(இ-ள்) முதுகந்தண்டு, இரு விலாப்புறங்கள், இருகைகளின் அடிப்புறம், முதலான உறுப்புகளில் விட்டுவிட்டு உள்ளுக்குள்ளேயே வேதனையைக் கொடுக்கும். பின்னர் வாயு மார்பில் ஏறி சப்தத்துடன் ஏப்பமாக வெளியாகும். வயிற்றுப் புரட்டலும் உண்டாகும். இவை ஆமவாயுவின் குறி குணங்களாகும்.

பாரிச வாயுக் குறிகள்

சித்திரமாக வோற்பாற் சேர்ந்தகீழ் வயிற்றைப் பற்றி
குத்திர மாகவேமேற் கொண்டுவே தனைகளுண் டாய்ச்
சத்திரங் குடைதல் போலக் குடைந்திடுந் தளர்ச்சியுண்டாம்
பத்திர மாகச்சொன் னோம் பாரிச வாயுவென்றே. (100)

(இ-ள்) வாயு சிலசமயங்களில் கீழ்வயிற்றைப்பற்றி பின்னர் மேல்நோக்கி வேதனையைத் தரும். வயிற்றில் (ஆக்கர்) துளையிடும் கருவியினால் குடைவதைப் போன்ற குத்துவலி உண்டாகும். சரீரம் தளர்ச்சியடையும். இவை "பாரிச வாயு"வின் குறிகள்.

குறிப்பு:—இந்த ரோகத்தை பார்சவ வாயு என்றுதான் கூறவேண்டும். அதாவது வயிறு, விலா இவைகளைப் பீடிக்கும் வாயுவாகும். பொதுவாகப் பாரிச வாயு என்று கூறினால் கைகால்கள் செயலற்றுப்போகும் நோயைக் குறிப்பிடுகின்றனர். அது சரியில்லை. ஆகவே இது தனியான வாதரோகமாகும். பக்ஷவாதம் என்று சொல்லப்படும் கைகால்கள் செயலற்றுப்போகும் நோயைக் குறிப்பிடும் சொல்லலாகும்.

குடல் வறட்சிக் குறிகுணங்கள்

கடுப்போடிரத்தஞ் சீதமலங்கலந்து கழியு மதுவன்றி
யடுக்கு மபானங் கீழ்வயிறோ டுரைதானதைத் துச் சலங்கோர்க்குங்
நடுக்குஞ் சுழற்றுந் தலைகனக்கு நயனமிரண்டு மஞ்சணிக்குங்
கொடுக்கு மசனம் வாந்திக்குங் குடல்சேர் வறட்சிக் குணந்தானே. (101)

(இ-ள்) வயிற்றுக் கடுப்புடன், இரத்தம், சீதம், மலம் முதலியவைகள் கலந்து கழியும். அபானம், அடிவயிறு முதலான விடங்களில் வீக்கம் உண்டாகும். தேகத்தில் நடுக்கம், தலைமயக்கம், தலைகனம், முதலானவைகளுடன் கண்களும் மஞ்சள் நிறமடையும். சாப்பிட்ட ஆகாரம் வாந்தியாகும். இவை குடல் வறட்சியின் குணங்களாகும்.

திரை நோயின் குறிகள்

உள்ளுடல் குடல் குமட்டி யுருண்டது திரண்டெழுந்து
மெள்ளவாய் நீர் சுழற்றி மேனியு மெலிந்து தோன்றுங்
கள்ளமா யுதரந் தன்னை கவ்வியே வலிக்கு மாலுந்
தெள்ளிய முனிவர் சொன்னார் திரையின் குண மீதென்றே (102)

(இ-ள்) குடலில் புரட்டுடன் வாயு திரண்டு பொருமலைத்தரும். வாயில் நீரூறும். தேகம் இளைக்கும்.

கிருமி தோஷக் குறிகள்

(வலித்திடும்) மலம் விடாதே நாடோறுந்தங்கி யாங்கே
கலித்திடுஞ் சிறுபுழுத்தான் காயத்தை மிகக்கெடுக்கும்
நலித்திடு மபானமட்டும் நசநசென் றரித்து நோவா
மலத்தினிற் கிருமித்தோஷ மிவையென வகுக்கலாமே. (103)

(இ-ள்) வயிற்றில் வலியுண்டாகித் தினந்தோறும் மலம் போகாமல் குடலில் தங்கும். குடலில் சிறு சிறு புழுக்கள் சேர்ந்து உடலை வருத்தும். ஆஸன வாயில் நசநசவென்று அரிப்பைத்தந்து வலியையும் கொடுக்கும். இவை கிருமி தோஷக்குறிகளாகும்.

சுக்கில வாயுவின் குறிகள்

உடம்பினிற் றடிப்புமுண்டா யுதரத்தி லூதை யுண்டா
யிடம்படு தாதுநட்ட மெய்தியே சங்கந் தன்னிற்
றிடம்படு தொழிலுமன்றிச் சுக்கிலந் தேயுமாகிற்
வடம்பெறு கொங்கை மின்னே! சுக்கில வாயுவாமே (104)

(இ-ள்) உடம்பில் தடிப்புகள் உண்டாகும். வயிற்றில் வலி ஏற்படும். தாதுக்கள் க்ஷீணமடையும். ஸம்போகம் செய்யவியலாமற் போய்ச் சுக்கிலமும் குறைவடையும். இவை சுக்கில ரோகத்தின் குறிகளாகும்,

சோணித வாயுவின் குறிகள்

மாதநாள் சங்கை யன்றி மற்ற நாள் கர்ப்ப நாளி
லீதல்ல நாலிலாறி லிற்றிற்றுத் துவாலை காணுஞ்
சீதமா முடப்புதன்னில் வாயுவுஞ் சேர்ந்து காணுஞ்
சூதிலா முலையாய் ! கேளாய் ! சோணித வாயுவாமே. (105)

(இ-ள்) மாதாமாதம் சரியாகத் தீட்டாவதைத்தவிர 4 அல்லது 5 நாட்களுக்கொருமுறை விட்டுவிட்டு உதிரக்கசிவு காணும். உடம்பு குளிர்ச்சியாகும் வாயுவும் அதிகரிக்கும். இவை சோணிதவாயுவின் லக்ஷணங்களாகும்.

மலஸ்தம்ப வாயுவின் குறிகுணங்கள்

காமமாங் கலவிக் கின்பங் காட்டிய மருந்தினாலும்
ஏமமாம் வழி நடந்து பசியி லூணில்லை யாலுஞ்
சேமமா மபானவாயுச் சீறியே மலத்தைக்கட்டும்
வாமமே கலையாய் ! கேளாய் ! மலத்தம்ப வாயுவாமே (106)

(இ-ள்) கலவி இன்பத்தைவேண்டி மருந்துகள் உட்கொள்ளுவதனாலும், வெகுதூரம் வழிப்பிரயாணஞ்செய்து, பசித்திருக்கையில் சாப்பிடாமலிருப்பதாலும், அபானவாயு கோபித்து மலத்தைக்கட்டும். இவை மலத்தம்பக் குறிகுணங்களாகும்.

உஷ்ணவாயுவின் குறிகள்

வயிறது பொருமும் வாடு மந்தமாம் பசியுமில்லைத்
துயில்வது சுகமு மில்லைச் சோர்ந்துடல் முறிக்கும் நெட்டி
இயல் தரு தாதுநாட்ட மெய்தி நீர் சிவந்து வீழு
மயிலியல் மானே ! உஷ்ணவாயுவின் குணமிதென்றே (107)

(இ-ள்) வயிறுப் பொருமல் உண்டாகிப் பின்னர் குறைவடையும் பசி மந்திக்கும். தூக்கம்வராது. உடல் சோர்ந்துபோம். அடிக்கடி நெட்டி முறிப்பான். தாது நஷ்டமேற்பட்டு மூத்திரம் சிவந்து இறங்கும். இவை உஷ்ணவாயுவின் குறிகளாகும்.

வாதவாயுக் குறிகள்

மண்டிய வுதரந் தன்னி லக்கினி தனை மறைத்துக்
கொண்டிடு மாகாரத்தைக் குழப்பியே யருமையாக்கி
உண்டியும் புளித் தேக் காகி யுடனுடன் மலமுந் தள்ளும்
திண்டிறல் வாத வாயு யிவையெனச் செப்பலாமே. (108)

(இ-ள்) வயிற்றிலுள்ள ஜடராக்னி குறைந்துபோம். சாப்பிடும் ஆகாரம் சீரணமாகாமல், புளித்தேப்பமுண்டாகும். உடனே ஒருதடவை மலமுங் கழியும். இவை வாதவாயுவின் லக்ஷணங்களாகும்.

பித்தவாயுக் குறிகள்

பண்டுள்ள மலத்தைச்சிக்கிப் பயித்தியம் நெஞ்சிற் கட்டிக்
கொண்டுபின் ருகாரத்தைக் குமட்டியே யெடுத்துத் தட்டி
மண்டிய சரீரம் வற்றி வயிற்றையும் வலிக்குமாகில்
ஒண்டொடி! கேளாய் பித்த வாயுவென் றுரைக்கலாமே. (109)

(இ-ள்) மலச்சிக்கலேற்படும். பித்தம் அதிகரிக்கும். ஆகாரத்தை நெஞ்சிலேயே யிறுத்திக்குமட்டி வாந்தி செய்விக்கும். சரீரம் இளைக்கும்., வயிற்றுவலியேற்படும். இவை பித்தவாயுக் குறிகளாகும்.

சேற்பவாயுக் குறிகள்

விளங்கிய வுதரந் தன்னில் வீரைந்திரைந் துருட்டி யேறிக்
களங்கமாய் மலம்போம் நேரங் கடுத்ததிற் சீதங் காணு
துளங்கிள நீர் சப்பீரஞ் சொல் புளிப் புவமை யாகும்
உளம் பெரிதுடையீர் சேற்ப வாயு வென் றுரைக்கலாமே (110)

(இ-ள்) வயிற்றில் உளைச்சலேற்பட்டு இரைச்சலுடன் பந்துபந்தாக உருண்டு மேலே ஏறும். மலம் குழம்பாகப் போகும். ஆசனக்கடுப்புடன் சீதமும் விழும். வாயில் இளநீர், எலுமிச்சம்பழம், இவைகளைச் சாப்பிட்டால்போலச் சுவையுண்டாகும். இவை சேத்மவாயுக் குறிகளாகும்.

அன்னுசய வாயுக் குறிகள்

பசியெனு மெரிவு காணும் பசியன்றி மந்தங்காணு
மிசைதரு மந்தந் தன்னிற் பொசித்திடி லிதமுங் காணுஞ்
சுசிபெறச் செரிக்கும்போது துயரமும் வலியுங் காணு
மசைபெறு குணங்களன்னு சயவாயு வாகுங் காணே. (111)

(இ-ள்) பசி எடுக்கையில் வயிற்றில் எரிச்சலேற்படும். பசியில்லாத நேரங்களில் மந்தமேற்படும். மந்தமாயிருக்கையில் சாப்பிட்டால் ஹிதமாக இருக்கும். ஆனால் ஆகாரம் சீரணிக்கும்போது வலியும், வேதனையும் அதிகரிக்கும். இவை அன்னுசய வாயுவின் குறிகளாகும்.

சூசிகா வாயுக்குறி குணங்கள்

மங்கையர்க்குக் கர்ப்பமுற்ற பத்தாமாதம்
வாயுமிகவாகியதிற் பித்தஞ் சேர்ந்து
தங்குகர்ப்பப் பிரவேசங் கண்டாலங்கந்
தனில் வியர்வை பலவீனந் தாதுநட்ட
மங்க கம்ப மயிர்க்கூச்சம் பிரலாபித்த
லங்கைகால் குளிர்ந்தயர்ந்து மூர்ச்சையாதல்
துங்கவிழி யுறங்கலுறங் காதல்கண்டா
சூசிகா வாயுவெனச் சொல்லலாமே. (112)

(இ-ள்) ஸ்திரீகளுக்குக் கர்ப்பம் ஏற்பட்ட பின்னர் 10 மாதம், தேஹத்தில் வாயுவதிகரித்துப் பித்தமுங்கோபித்து, வியர்வை, பலஹீனம், தாது நஷ்டம், நடுக்கம், மயிர்க்கூச்சல், பிதற்றல், கைகால்கள் சில்லிட்டு மூர்ச்சையாதல், தூக்கம் அதிகமாதல், அல்லது தூக்கமின்மை, முதலான பற்பல குறிகளும் காணும்.

அஜீர்ண வாயுக் குறிகள்

கொண்டிடும் பொசிப்பருது குளிர்ந்துடல் வெதும்பிக் காயும்
பண்டியில் மலம்போகாது பசியன்றித் தண்ணீர் தேடும்
விண்டிடு முடம்பு சந்தி வியர்வையுங் கடுப்பு முண்டா
மண்டரு மறியச் சொன்னே மசீர்ண வாயுவென்றே (113)

(இ-ள்) ஆகாரம் சீரணியாது. உடல் குளிர்ச்சியாகும். சிலசமயங்களில் ஜ்வரமடிக்கும். மலச்சிக்கலுண்டாகும். பசியிராது. தண்ணீர் தாகம் ஏற்படும். உடம்பு, மூட்டுகள் இவைகளில் வலியுண்டாகும். வியர்வையும் ஏற்படும். இவை அஜீர்ண வாயுவின் குறிகளாகும்.

விஷூசி, நீர்ப்பாண்டுவின் குறிகள்

மந்தமா யுதரந்தன்னை வலித்து நெஞ் செரித்து வாந்தி
சிந்தியே யுடல் குளிர்ந்து சீறியே மலங் கழிந்து
நொந்து கால் கையுளைந்து நுவலருந்தாக முண்டா
மிந்த நோய் விஷூசு நீர்ப்பாண் டெனமுனி யியம்பினாரே. (114)

(இ-ள்) வயிற்றில் மந்தம் ஏற்பட்டு வலியைக் கொடுக்கும். நெஞ்சுக் கரிப்பும், வாந்தியும் ஏற்படுவதுடன் உடலும் குளிர்ந்து அடிக்கடி பேதியாகும். கைகால்களில் உளைச்சலேற்படும். தாகம் உண்டாகும். இவை விஷூசி நீர்ப் பாண்டு ரோகத்தின் குறிகளாகும்.

श्रीः

श्रीगणेशाय नमः

नवग्रहचरितं नाम नाटकम्

श्रीघनश्यामकविविरचितम्

प्रथमप्रपञ्चः

नवनिधयो नवमणयो नवरसकविता नवानि धान्यानि ।
लभ्यन्ते यदधीनैः नवग्रहेभ्यो नमस्तेभ्यः ॥ १ ॥

किंच,

वायौ वात्यपि नो चलत्यपि तृणं प्रायो यदाज्ञां विना
येषां कर्म शुभाशुभं त्रिजगतीमौलौ किरीटायते ।
यत्प्रामाण्यनिदर्शनं त्रिजगतां केन्दूपरागादिकं
नूनं तेषु नवग्रहेषु निहितो भारस्समस्तो मया ॥ २ ॥

अपि च,

पश्चादेर्यदुपेक्षणान्न भवति ज्ञानं यदुद्वीक्षणात्
ब्रह्मेत्यच्युत इत्युमेश इति च ज्ञानं सतां जायते ।
ते तत्तत्क्रमरूढगोचरदशाभुक्त्यैकपात्रीकृता-
शेषस्थावरजङ्गमाश्शुभकरा नित्यं ग्रहास्सन्तु नः ॥ ३ ॥

(मङ्गलानुपदं विश्वावसुः)

विश्वावसुः— हन्त भोः ! किं पुनः करणीयम् ? न खलु किंचिदपि स्फुरति ! (विचिन्त्य) भवतु नवग्रहाः प्रमाणम् । (इति ध्यानमभिनयन् ससंभ्रमम्) किन्नाम पुनरदभ्रमभ्र-गर्जितमिव ! भवतु, प्रतीक्षे तावत् । (इति अवहितो भवति)

(आकाशे)

"वत्स विश्वावसो ! भगवन्तो नवग्रहास्समादिशन्ति —

कविब्रुवा भूषु कपिब्रुवाद्रौ सहस्रशः संत्वयमाशयो नः ।
विशेष्यमुद्दिश्य विशेषणेन कृतां कृतिं काञ्चन नाटयेति ॥ ४ ॥"

विश्वावसुः — (आत्मगतम्) अहो! मामनुगृह्णाति भगवत्यशरीरिणी वाणी। (विचिन्त्य, प्रकाशम्) किं नाम विशेष्यं? किमपि नाम विशेषणम्? (शब्दश्रुतिमभिनीय सशिरःकंपम्) ज्ञातम्। उपरि तरौ पिङ्गलदम्पत्योः शब्दः, तदभिज्ञश्चाहम्। (विचिंत्य) भवतु, शृणोमि। (इति अवहितः शृणोति)

(आकाशे)

"[1] पिए! सुणाहि णिब्भरपवणवेअवसेण गअणअरमुणिहत्थादो गलिआ रणंतीअ महईइमस्सकरे पडिस्सइ"।

विश्वावसुः — (निश्शब्दं साश्चर्यं शृणोति)

(पुनराकाशे)

[2] "णाह! किंणुखु तेण एदस्स?"

[3] "पिए! दुवदीभावो होहिइ"।

विश्वावसुः — [ससंभ्रमं शब्दानुसारमूर्ध्वमवलोक्य] हन्त! एषा पतति, गृह्णामि तावदेनाम्। (तथा कुर्वन्) अहो! सिद्धं नस्समीहितम्। यत्किल समुद्भवन्ति श्रीरामो घनश्याम इति सप्तवर्णाः सप्ततन्त्रीभ्यः। (विभाव्य)

काभ्रध्वनिः क नु वयं क च देववाणी
 केमौ खगौ क च मुनिः क नु वायुवेगः।
वीणा क च क पतनं पदयोः क भावो
 हंताद्भुतानि घटनानि नवग्रहाणाम्॥ ५॥

(प्रकाशम्) तथा च, विशेष्यं श्रीराममधिकृत्य विशेषणेन घनश्यामेन कृता कापि कृतिः निर्वर्णनीयेति तत्रभवतामभिप्रायः।

(यन्त्रफलकनिर्मिते नेपथ्ये)

"अधुना पुनरन्य एव।"

---

[1] प्रिये! शृणुष्व निर्भरपवनवेगवशेन गगनचरमुनिहस्तात् गलिता रणन्ती च महतीयमस्य करे पतिष्यति।

[2] नाथ! किन्नु खलु तेन एतस्य?

[3] प्रिये! द्वैधीभावो भविष्यति।

विश्वा०— (आकर्ण्य, आत्मगतम्) किंनु खल्विदं, अधुनान्य एवेत्युपश्रुतिः! (प्रकाशं) भवतु, शासनान्तरं स्यात्। (पदान्तरे स्थित्वा) हन्त! चिन्तयन्नपि नावधारयाम्येव-मेवं तेषां मन इति।

(आकाशे)

"यदन्यकविदुर्लभं यदपि संविदानोद्भटं कुतूहलकरं जगत्यनुभवैकवेद्यं च यत्।
तदसदतिविस्मयावहमनेकवस्तूज्ज्वलं नवं किमपि चिन्त्यतामिति नवग्रहाणां मनः॥"

विश्वा० — (स्वगतम्) किमिदं! आदौ श्रीराममुद्दिश्य कृतां कृतिं नाटयेति, अधुना तु नवं किमपि चिंत्यतामिति! (सासूयम्) हन्त! एष पूर्वोत्तरविरोधः। (विभाव्य, सभयम्) अथवा, नाक्षेपमर्हन्ति सर्वस्वतन्त्राणां तत्रभवतां चारित्रवैचित्र्यः। यतः किल—

केषाञ्चित् जायते सौख्यं दुःखे दैवज्ञनिश्चिते।
अन्येषां जायते दुःखं सौख्ये दैवज्ञनिश्चिते॥ ७॥

(प्रकाशम्)

शास्त्रे भागवते पुराणपटले रामायणे भारते
सर्वैश्चर्वितचर्वणं कृतमहो किंचित् कवीनां गणैः।
एवं सत्यधुना नवं किमपि हा वर्तेत किंवा यतो
भूयादन्वहमेव तत्रभवतां भूयान्प्रसादो मयि॥ ८॥

(प्रविश्य फलकाक्षेपेण)

वायुः — वत्स विश्वावसो! गृहाणेदं भूर्जपत्रपुस्तकम्

(इति दत्वा निष्क्रान्तः)

विश्वा० — (पुस्तकं निर्वर्ण्य, स्वगतम्) नूनमेतन्नाट्याभिनये प्रीतिरत्रभवताम्, भवतु, यथाक्रमं वाचयामि (प्रकाशं वाचयति)

प्रारब्धं कर्म दैवं सुकृतविधिदशा ईश्वरेच्छा शिवाज्ञा
कालं होरेति पूजाफलमळिकलिपिं दैवसंकल्पयोगो।
पुण्यं पापं च भाग्याङ्कुरपरिणमनप्राक्तनादृष्टरेखा
भाविप्रान्तेश्वरा इत्यभिदधति जना यान् ग्रहाः पान्तु ते नः॥ ९॥

(नान्द्यन्ते)

सूत्रकः — (ससंभ्रममाकाशे लक्ष्यं बद्ध्वा)

भो भोः छान्दसचमत्कारिन्! किं ब्रवीषि?

'नमामि वरभाग्याय प्रस्तदुःखापदं हरम्।
चरणध्वस्तदारिद्र्यं रिपुघ्नं तण्डुसेवितम्॥ १०॥

एतत्पद्यविद्यमानसप्तपदीपूर्वपूर्वाक्षरसंमेळनघटितं यद्भवेत् तत्किमपि अभिनयेति।' भवतु, साधयेदानीम्। (विमृश्य, स्वगतम्) न जाने किन्नाम तत्। (प्रकाशं, सहर्षं) हन्त! विदितं "नवग्रहचरितं" नाम।

(आकाशे)

'त्वर्यताम्! त्वर्यताम्!!'

सूचकः — (श्रुत्वा सादरं) तद्गृहिणीमाकारयामि। (पदान्तरे स्थित्वा सोत्प्रासं, कौशेयनिर्मितनेपथ्याभिमुखमवलोक्य) कुटुंबिनि! इतस्तावत्।

(प्रविश्य कालयुक्तिः)

कालयुक्तिः — [1]णाह! इअंहि॥

सूचकः — प्रिये! नवग्रहचरितमभिनेतव्यमित्यादिष्टोस्मि तत्रभवद्भिः।

काल० — [2]अंअउत्त! केन कअंतं?

सूचकः — (स्वगतम्) ननु सुप्रसिद्धमिदम्। (प्रकाशम्) प्रिये! सर्वज्ञकविना।

यस्येशोप्रभवः पिता किल महादेवः स काशीप्रसूः
साधुः श्रेयसि सुन्दरी प्रियतमा शाकम्भरी च स्वसा।
सप्ताष्टोक्तिलिपिप्रभुर्गुणनिधिः चण्डाजि बालाजिनः
पौत्रो यो द्वयवादितूलपवनो द्वाविंशवर्षान्वितः॥ ११॥

(आकाशे)

"नहि नहि तेन कृतम्, अपि तु घनश्यामेन
प्रहसनडमरुकनाटकसट्टककाव्यद्विमञ्जरीभाणान्।
देवीताटंकलिपिं कृतवान् यश्चान्यमिषशतं [3]चंपूम्"॥ १२॥

सूचकः — (श्रुत्वा हृष्यति)

(नेपथ्ये)

'न खलु घनश्यामेन कृतं, किन्तु कण्ठीरवेण, यः किल याचते नित्यं,'

---

१ नाथ! इयमस्मि। २ आर्यपुत्र! केन कृतम्? ३ चंबुं।

ஸ்ரீ:

மதிப்புரை

"ஸ்திதப்ரஜ்ஞதரிசனம்"

இயற்றியவர் :— ஆசார்ய விநோபாபாவே. மராத்தி பாஷையில் எழுதியதன் தமிழ் மொழிபெயர்ப்பு. தமிழில் மொழி பெயர்த்து வெளியிட்டவர்கள், தஞ்சை சர்வோதயப் பிரசுராலயத்தார். 180 பக்கங்கள் விலை ரூ 1-50.

கிடைக்குமிடம் :— சர்வோதயப் பிரசுராலயம், ஸ்ரீநிவாஸபுரம், தஞ்சாவூர்.

"ஸ்திதப்ரஜ்ஞன்" என்பது பகவத்கீதையில் தோன்றும் அர்த்தபுஷ்டியுள்ளதொரு சொல்லாகும். இந்தச் சொல்லால் ஸ்ரீ கிருஷ்ண பரமாத்மா குறிப்பிடும் ஆதர்சபுருஷன் எப்படிப்பட்டவன்? என்பதை அர்ஜுனன் வெகு ஆவலுடன் வினவுகின்றான். பகவானும் அற்புதமான முறையில் விளக்கிக் கூறுகின்றார். மேற்கூறிய கருத்துக்கள் இந்நூலில் விளக்கப்படுகின்றன.

ஸ்திதப்பிரஜ்ஞன் என்னும் சொல், ஸ்திதா+ப்ரஜ்ஞா என்னும் இரு சொற்களின் சேர்க்கையால் தோன்றியதொன்றாம். இது அன்மொழித் தொகையாகும். **"ஸ்திதமான ப்ரஜ்ஞையையுடையவன்"** என்பது இச்சொல்லின் திரண்ட பொருளாம். ஸ்திதம் என்றால் "நிலைத்து நின்று விட்டது" என்று பொருள். ப்ரஜ்ஞா-என்பது அறிவு. எவனுடைய அறிவு, காற்றே இல்லாத இடத்தில் உள்ள தீபஜ்வாலைபோல் அசைவற்றிருக்கின்றதோ, பலவிதமான புற எண்ணங்களாகிற அலைகளால் தாக்குண்டு சிதறாமல் உள்ளதோ, ஜ்ஞானானந்த ஸ்வரூபனாகிய தன்னையும், தன்னுள் உயிருக்குயிராய் இனிது வீற்றிருக்கும் பரமாத்மாவையும் தன்னாலேயே அறிந்தறிந்து இன்பக்கடலில் ஆழ்ந்திருக்கின்றதோ, அவனே ஸ்திதப்ரஜ்ஞன் ஆவான்.

இந்நூல், விநோபாஜியின் 18- பேருரைகளாலானது. 200 பாராக்களாகப் பகுக்கப்பெற்றது. 1944-ம் ஆடு கூதிர்ப்பருவத்தில் சிவனி சிறையில் சில நண்பர்கள் முன் செய்யப்பட்டவை இவ்வுரைகள். இதைப்பற்றிய விநோபாஜியின் சில வார்த்தைகள் :—

> "ஸ்திதப்ரஜ்ஞலக்ஷணங்களில் ஒரு பூரண தத்துவக் கோட்பாடு அடங்கியுள்ளது. அதை விண்டு காட்டுவதற்கு இதில் முயற்சி செய்யப்பட்டிருக்கிறது"
>
> "முப்பது ஆண்டுகளாகச் செய்த ஆராய்ச்சி, அப்பியாசம் ஆகியவற்றின் விளைவாக நான் கண்ட பொருளை இங்கே தந்திருக்கிறேன்"
>
> "ஸ்திதப்ரஜ்ஞதரிசனம் ஒரு சாஸ்திரீய நூல். இது சாதகர்களுக்குப் பெரிதும் உதவிவருவது தெரிகிறது. கீதைப் பேருரைகளைப் படித்தான பின் படிக்கவேண்டிய புத்தகம் இது".

இதிலுள்ள 200 பாராக்களினுடையவும் தலையங்கங்கள் நூலின் தொடக்கத்தில் 9 பக்கங்களில் வரிசையாகத் தரப்பட்டுள்ளன. விநோபாஜி அவர்களின் பரந்த அறிவும் அபாரமான சாதனைகளும் திரண்டு இந்நூலாக வடிவமெடுத்துள்ளன. தமிழ்நாட்டு மக்கள் யாவரும் அவசியமாக இந்நூலை வாங்கிப் படித்துப் பயன்பெறவேண்டும். இதில் எடுத்துக்கூறப்படும் விஷயம் மிகமிகக் கடினமானது. ஆயினும் விநோபாஜி தனது இயற்கையான பேராற்றலால் அதை மிகத்தெளிவாக விளக்குகின்றார். அதற்கேற்றாற்போலவே தமிழ் மொழிபெயர்ப்பாளரும் பாமரமக்களுக்கும் மனதில் படுமாறு இதை மொழி பெயர்த்துத் தமிழ்நாட்டுக்கு அரியதோர் தொண்டு செய்திருக்கின்றார். இது மிகப் பெரிய சாதனை. தமிழர் அனைவரும் திரண்டு வந்து இதனைப் படித்துணர வேண்டும்.

நாவல்பாக்கம் **ஸ்ரீ தேவநாதாச்சாரியர்.**

ஈசாவாஸ்ய விருத்தி உரை.

இயற்றியவர் :— ஆசாரிய விநோபாபாவே மராத்தி பாஷையில் எழுதப் பட்டது. தஞ்சை சர்வோதயப் பிரசுராலயத்தாரால் தமிழில் மொழி பெயர்த்து வெளியிடப்பட்டது. 93 பக்கங்கள் உள்ளது. விலை ரூ. 1–00.

கிடைக்குமிடம் :— சர்வோதயப் பிரசுராலயம், ஸ்ரீநிவாஸபுரம், தஞ்சாவூர்.

சுக்ல யஜுர்வேதத்தைச் சார்ந்த ஈசாவாஸ்யோபநிஷத், 18 மந்திர (சுலோக)ங்களுள்ளது. இது உருவத்தில் மிகச் சிறியதாயினும், தத்துவத்தை யுணர்த்துவதில் தனிச்சிறப்புள்ளது புனிதமான நம் பாரதநாட்டின் ஆன்மிகத் துறை வளர்ச்சிக்கு உறைகல்லாய்த் திகழ்வது. இதில் பொதிந்துள்ள ஆழ்ந்த கருத்துக்களைத் தெளிவிக்க, நம்நாட்டு அறிவாளிகள் பலரும் இதற்கு உரை எழுதியுள்ளனர். அண்ணல் காந்தியடிகளின் வேண்டுகோளுக்கிணங்க இதற்கு விநோபாஜி அவர்கள் எழுதிய உரை இந்நூலில் வெளிவந்துள்ளது.

காந்தியடிகளின் தினசரிப் பிரார்த்தனையில் இவ்வுபநிடதம் முழுவதும் ஓதப்படுவது வழக்கம். முன்னோர்கள் எழுதிய உரைகள்; த்வைதம், அத்வைதம் இவ்வாறான சித்தாந்தங்களைத் தழுவியவர்களால் எழுதப்பட்டவை. ஒரு கோட்பாடுக்குக் கட்டுப்படாத சுதந்திரமான உரை ஒன்று இதற்கவசியம் என்பதை காந்தியடிகள் உணர்ந்து, அவ்வாறு உரையிடும்படி தனது அந்தரங்க சீடராகிய விநோபாஜியை ஆஜ்ஞாபித்தார். அறிவுக்கடலாகிய விநோபாஜியும் தனக்கிடப்பட்ட கட்டளையைத் திறம்பட நிறைவேற்றி, காந்தியடிகளின் திருமுன்பே சமர்ப்பித்தார். காந்தியடிகளுக்கு மிகவும் திருப்தியளித்தது இவ்வுரை என்பது சொல்லவேண்டியதில்லை. அடிகளுக்கு இவ்வுரையில் அளவுகடந்த மதிப்பும் பெருமையும் உண்டு.

மராத்தி பாஷையில் தோன்றிய இவ்வுரை இந்தியிலும் ஏனைய மொழிகளிலும் பெயர்த்தெழுதப்பட்டுள்ளது. தமிழ் மக்களின் உபயோகத்துக்காகத் தஞ்சை சர்வோதயப் பிரசுராலயத்தார் இனிய தமிழ் நடையில் இதை மொழி பெயர்த்து வெளியிட்டுள்ளனர். இதையும் இதுபோன்ற அறிவை வளர்க்கும் நூல்களையும் வெளியிடுவதன் மூலம் தஞ்சை சர்வோதயப் பிரசுராலயத்தார் நம் தமிழ்நாட்டுக்கு அரிய தொண்டாற்றிவருகின்றனர்.

முதலில் பதிப்புரை (பதிப்பாளர் எழுதியது), பிறகு விநோபாஜி அவர்களின் நூன்முகம், அதன்மேல் "சாரப்பொருள்" என்னும் தலைப்பில் 8 பக்கங்களில் இதன் சுருக்கம், தோற்றுவாய், சாந்தி மந்திரத்தின் உரை, இவற்றிற்குப் பிறகு ஒவ்வொரு மந்திரங்களினுடையவும் பொழிப்புரை, முடிவில் தேவநாகரி எழுத்தில் இவ்வுபநிடதத்தின் பதிப்பு இப்படி இந்நூல் அமைந்துள்ளது. உரை நூல் முழுதும் 213 பாராவாகப் பகுத்து இலக்கமிட்டு எழுதப்பட்டுள்ளது. ஒவ்வொரு மந்திரமும் உரையின் தொடக்கத்தில் பெரிய தமிழ் எழுத்தில் அச்சிடப்பட்டுள்ளது.

"கீதைப் பேருரைகள்" "ஸ்திதப்ரஜ்ஞதரிசனம்" இவ்விரண்டையும் படித்தபின்பு இந்நூலைப் படிப்பது நன்று விநோபாஜியே இதைக் கூறியிருக்கின்றார். மந்திரங்களைத் தமிழில் அச்சிடுமிடத்தில் "யே" என்பதற்குப் பதிலாக "ஏ" என்னும் எழுத்து இடம்பெற்றுள்ளது. இது திருத்தப்படவேண்டியதொன்றாகும். ஆறுவது மந்திரத்தில் "ஆத்மா" என்னும் சொல் இடம் பெற்றுள்ளது. இதற்கு உரையெழுதுமிடத்தில் (இந்நூல் பக்கம்–32–33) சற்று அதீதமான முறை கையாளப்பட்டுள்ளது. ஆங்கிலேயர்களின் கற்பனைகளைக் கற்றறியாத நம் நாட்டுப் புலவர்களுக்கு இது கொஞ்சம் அத்து மீறியதாகவும் அவசியமற்றதாகவும் கூடத்தோன்றும் இவ்வாறான சர்ச்சைக்கிடமான விஷயங்கள் இந்நூலில் மற்றும் பல வுள. இதுபோன்ற முக்கியமான நூல்களுக்கு உரையிடும் போது பற்பல வாதப் பிரதிவாதங்கள் தோன்றுவது இயல்பே. இதனால் உரையின் பெருமை சிறிதும் குன்றாது. ஸம்ஸ்க்ருதம், ஆங்கிலம், மராத்தி முதலிய பல மொழிகளிலும் உள்ள உயர்ந்த தத்துவநூல்கள் பலவற்றிலும் விநோபாஜி அவர்களுக்குள்ள ஆழ்ந்த அறிவும், சுருங்கச்சொல்லி விளங்கவைக்கும் வல்லமையும், மானிடவர்க்கத்தை ஆன்மிகத்துறையில் ஈடுபடுத்தி ஞானவொளியைப் பரப்பி, த்வேஷம் பொறாமைபோன்ற தீய குணங்களை ஒழித்துத் தன்னுயிர்போல் மன்னுயிரைப் பாவிக்கச்செய்து இன்பக்கடலில் ஆழ்த்துவதில் உள்ள பேரார்வமும் இந்நூலில் தெள்ளெனக் காணப்படுகின்றன. தமிழ் மக்களுக்கு அரியதோர் நல் விருந்தாம் இந்நூல்.

நாவல்பாக்கம் **ஸ்ரீ தேவநாதாச்சாரியர்.**

புத்தகீதை எனும் தர்மபதம்

மராத்திய பாஷையிலிருந்து ஸம்ஸ்கிருதத்தில் மொழிபெயர்க்கப்பட்டது. மொழிபெயர்த்து எழுதியவர்:— "குந்தர் பலவந்த் திவாண்". 155 பக்கங்கள் விலை. ரூ. 1-50.

கிடைக்குமிடம்:— "நா. பம். புராணிக், காந்தி நகர், நாக்பூர்"
(தேவநாகரி எழுத்து)

இருள்தருமாஞாலமெனப்படும் இவ்வுலகில் ஞான ஒளியைப் பரப்பி அகக் கண்ணைத் திறந்துவிட்டு மெய்ப்பொருளையுணர்ந்து நிலைபெற்ற சாந்தியும் இன்பமும்பெருகச்செய்த மகான் புத்தர். சரித்திரக்காரர் கூறுகின்றபடி இற்றைக்கு 2500 ஆண்டுகட்கு முன்பு தோன்றிய இவரது உபதேசங்கள் "பாலி" மொழியில் அமைந்தன. பிறகு பற்பல மொழிகளிலும் பெயர்த்தெழுதப்பெற்றன. அவற்றின் ஸம்ஸ்கிருத மொழிபெயர்ப்பு இந்நூலில் உள்ளது. இடதுபுறம் ஸம்ஸ்கிருத சுலோகங்களும், வலதுபுறம் அதே கருத்துள்ள மராத்தி பத்யங்களுமாக நேருக்கு நேராக வெகு அழகாக அச்சிடப்பட்டுள்ளன.

பகவத்கீதைபோல் இதுவும் 18 அத்யாயங்களாகவே அமைந்திருத்தலின் "புத்தகீதா" என்று வழங்கப்படுகின்றது. 18 அத்தியாயங்களும் மூன்று பிரிவாக அமைந்துள்ளன. முதல் 6 அத்யாயம் "கர்மயோகம்". 7-12 அத்யாயம் "ஸாதநா". 13-18 அத்யாயம் "நிஷ்டா". ஒவ்வொரு அத்யாயத்திலும் பல உட்பிரிவுகளும், தலையங்கங்களும் உள்ளன. அவை 100. "பகைமை கொள்ளாதிருத்தல்" முதல் தலையங்கமாம். "அறிவாளி-கடமையைச் செய்தவன்" என்பது நூறாவது. விநோபாஜி, ராஜாஜி, காகா ஸாஹேப், கலேல்கர் ஆகியோர்களின் முன்னுரைகளுடன் கூடியது. புத்தரின் சரித்திரச் சுருக்கமும் அச்சிடப்பட்டுள்ளது. (எல்லாம் ஹிந்தியில்.) ஸம்ஸ்கிருதத்திலும் 2 பக்கங்கள் கொண்ட முகவுரை உள்ளது.

தற்காலத்தில் உலகின் பல பாகங்களிலும் காணப்படும் கொந்தளிப்புக்கு புத்தபகவானுடைய உபதேசங்கள் அருமருந்தாகும். ஸம்ஸ்கிருத வித்வான்கள் புத்தருடைய உபதேசங்களை ஆராய்வதற்கு இது ஒரு நல்ல வாய்ப்பாகும். இதன் தமிழ் மொழிபெயர்ப்பும் கூடியசீக்கிரம் வெளிவருமாயின் தமிழர்களும் படித்துப் பயன்பெறுதல் சாத்தியமாம்.

நாவல்பாக்கம் **தேவநாதாச்சாரியர்.**

OUR EXCHANGES.

1. The Divine Life, Sivanandanagar, Rishikesh, U. P.
2. Mysore Information Bulletin, Government of Mysore.
3. Madras Information, Govt. of Madras, Madras.
4. The Journal of the Oriental Research, Madras.
5. Bulletin of the Govt Oriental Manuscripts Library, Madras-5.
6. The Journal of University of Bombay.
7. American Newsfile of the U. S. Information Service.
8. The Journal of the Kerala University Oriental Mss. Library, Trivandrum.
9. Agra University Journal of Research, Agra.
10. Tirumalai Tirupati Devasthanam – Monthly Bulletin, Tirupati.
11. The Adyar Library Bulletin, Adyar, Madras-20.
12. Journal of Sri Venkateswara University Oriental Institute, Tirupati.
13. Journal of the Oriental Institute, Baroda.
14. Annals of the B. O R Institute, Poona-4.
15. Sentamil (Tamil) Madurai Tamil Sangam, Madurai.
16. Gnansambandam (Tamil) Dharamapuram.
17. Tamil Pozil (Tamil) Karanthi Tamil Sangam, Karanthai, Tanjore.
18. Vaidya Chandrika (Tamil) Teppakulam, Tiruchy.
19. Eelanadu (Tamil) Jaffna, Ceylon.
20. American Reporter—Tamil, Telugu and English Editions.
21. Vijayavani (Telugu) Buckinghampet P. O., Vijayawada-2.
22. Traimasik, Bharat Ithihasa Samshodhak Mandal, Poona.
23. Samshodhak, Rajwade. Samshodhak, Mandal, Dhulia.
24. Quarterly Journal of Mythic Society, Bangalore.
25. Jain Siddhanta Bhaskar & Antiquary, Arrah, (Bihar).
26. Udyana Patrika, Tiruvaiyaru. Tanjore Dt.
27. UNESCO Bulletin for Libraries, 19, Avenue Klēbar, Paris-16 • – France.
28. Sutantiran (Tamil Weekly) Colombo, Ceylon.
29. Bulletin of Ramakrishna Mission Institute of Culture, Calcutta.
30. Dharma Chakram, Sri Ramakrishna Tapovanam, Tiruparaiturai, Tiruchy Dt.
31. Sri Ramakrishna Vijayam, Sri Ramakrishna Matam, Madras-4.
32. News Bulletin, Embassy of the People's Republic of China, New Delhi.
33. News from Yugoslavia, Yugoslav Embassy, 12-Sundaranagar, New Delhi.
34. SOCIÉTIÉ ASATIQUE, 1, Rue de Siene, Paris IV •.
35. Devasthana Patrika. Srirangam.
36. Astrological Magazine "Sri Rajeswari" Bangalore-3.
37. Kurukshetra, The Publication Division, Old Secretariat, Delhi-8.
38. Sivaji, Teppakulam P. O., Tiruchirapalli.
39. Sāraswati Suṣamā, Benares.
40. Kumaraguruparan, Srivaikuntam.
41. Sri Vaishnava Sudarsanam, 3, Puthur Agraharam, Tiruchirapalli.
42. Sri Sajjanatoshini Patrika, 3-A/80, W. E. A. Karol Bagh, New Delhi.
43. Annals of Oriental Research, University of Madras, University Buildings, Madras-5.

44. Indian Philosophy and Culture, Vaishnava Research Institute, V. T. University, Vrindaban U. P.
45. Soviet Land (English and Tamil Editions) Information Department of the U. S. S. R. Embassy in India, 25, Barakhamba Road, New Delhi.
46. Journal of the Ganganath Jha Research Institute, Allahabad.
47. China Today (English and Hindi Editions) Embasay of the People's Republic of China in India, New Delhi.
48. Indian Archives, National Archives of India, Queensway, New Delhi.
49. Sarvodaya (English and Tamil Editions) 24, Srinivasapuram, Tanjore.
50. Bulletin of the Chunilal Gandhi Vidyabhavan, The Sarvajanik Education Society, Surat.
51. The Journal of Family Welfare 272, Dadabhoy Navroji Road, Bombay-1.
52. Indian Publisher and Book-seller, c/o Popular Book Depot. Lamington Road, Bombay-7.
53. Book-Lover, 44, Cowasji Patel Street, Bombay-1.
54. The Short-hand Writer, A I. I. S. 15-A/29, W. E. Area, Karol Bagh, P. B. No. 702, New Delhi.
55. Sangeet, Musical Monthly Magazine, Sangeet Karyalaya Hathras, Madhya Pradesh.
56. Marathi Samshodhan Patrika — A Quarterly Journal of the Marathi Post-Graduate and Research Institute, Mumbai Marathi Granthasangrahalaya, Thakurdwar, Bombay-2.
57. Bharati, Tamil Writer's Association, Crescent Society Buildings, Madras-2.
58. Vēdavāṇi - Ajmath Gadh, Palace P. O Benares-6.
59. Girama Nalam, The Director of Information and Publicity. Govt. of Madras.
60. Sri Nṛsimhapriya, Sri Ahobila Mutt, Tiruvallur.
61. UNIVERSITAS BIRKENWALDSTR. 44, STUTTGART (Western Germany).
62. Self Realization Magazine, 3830, San Refeal Avenue, Los Angeles, 65, CALIFORNIA, U. S. A.
63. Sankara Kṛipā, Tennur, Tiruchy.
64. Institut Francais D' Indologie, Pondicherry.
65. Director, Kannada Research Institute, University Campus, Dharwar.
66. Pudumai Kural, Tanjore.
67. Jyotish Vignan, 2239, Gurudwara Road, New Delhi.
68. Divyajyoti, Divyajyoti Karyalaya, Simla-1 (Punjab).
69. Sangham, Proddatur, Cuddapah Dt. (Andhra).
70. The German Democratic Republic (English and Hindi) 21-39. Koutilya Road, New Delhi.
71. Kamakoti Pradipam, No. 4, Francis Joseph Street, Madras-1.
72. Sivakasi Murasu, Sivakasi.
73. The Journal of the University of Poona. Poona University Library, Ganeshkind Poona-7, India.
74. Śāradā Pītha Pradeepa, Dwaraka.

Two copies of each book have to be sent for review in the Journal. Articles published in this Journal can be reproduced with the permission of the Editor. All communications regarding the Journal may be addressed to:—

THE EDITOR,
The Journal of the
Tanjore Sarasvati Mahal Library,
TANJORE.
(Madras State)